

Rada
Evropské unie

Brusel 10. října 2014
(OR. en)

14152/14

ELARG 111
COWEB 106

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	10. října 2014
Příjemce:	Uwe CORSEPIUS, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2014) 700 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Strategie rozšíření a hlavní výzvy na roky 2014-2015

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2014) 700 final.

Příloha: COM(2014) 700 final

V Bruselu dne 8.10.2014
COM(2014) 700 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Strategie rozšíření a hlavní výzvy na roky 2014-2015

{SWD(2014) 301 final}
{SWD(2014) 302 final}
{SWD(2014) 303 final}
{SWD(2014) 304 final}
{SWD(2014) 305 final}
{SWD(2014) 306 final}
{SWD(2014) 307 final}

DOKONČIT ZÁKLADY PRO DŮVĚRYHODNOST

I. AGENDA ROZŠÍŘENÍ — VÝSLEDKY A VÝZVY

V posledních pěti letech Komise posílila **důvěryhodnost** politiky rozšíření a zvýšila její **transformační sílu** tím, že již v rané fázi procesu rozšíření zajistila větší zaměření na řešení zásadních reforem. Komise kladla zvláštní důraz na tři pilíře, tj. **právní stát, správu ekonomických záležitostí a reformu veřejné správy**.

Ve svém sdělení o strategii rozšíření z roku 2012¹ představila Komise nový přístup k právnímu státu. Na základě zkušeností získaných v rámci evropského semestru Komise ve svém sdělení z roku 2013² stanovila rámec pro posílení správy ekonomických záležitostí. Letos přichází Komise s novými představami o podpoře reformy veřejné správy v zemích procesu rozšíření. Tyto tři pilíře jsou propojené a pokrok v těchto oblastech bude mít klíčový význam pro určení toho, kdy budou země plně připraveny na členství v EU.

Politika rozšíření EU přispívá k vzájemným výhodám míru, bezpečnosti a prosperity v Evropě. Posiluje politickou a hospodářskou sílu EU a na dotčené země má silný transformační účinek. Dobře připravený proces přistoupení zajistí, aby rozšíření nebylo na úkor akceschopnosti Unie.

Desáté výročí přistoupení deseti členských států v květnu 2004 je připomínkou dosaženého pokroku. S rozšiřováním EU se rozšiřují i příležitosti pro naše podniky, finanční investory, spotřebitele, turisty, studenty a majitele nemovitostí. Z přistoupení měly prospěch jak země přistupující do EU, tak stávající členské státy. Obchod a investice se zvýšily. Kvalita života občanů se zlepšila, neboť se začaly v širším měřítku používat normy EU v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany spotřebitele a další.

Pro země západního Balkánu je jasná perspektiva členství v EU, kterou jim poskytují členské státy EU, klíčovým stabilizujícím faktorem. Podporuje pokrok při plnění nezbytných podmínek, včetně podmínek procesu stabilizace a přidružení. Zásadní význam mají dobré sousedské vztahy a inkluzivní regionální spolupráce. Vloni došlo v tomto směru k pokroku, i když některé otázky zůstávají otevřené. Nepřetržitě úsilí o řešení dvoustranných sporů mezi zeměmi procesu rozšíření a s členskými státy, případně i pod záštitou OSN, a úsilí o překonání dědictví minulosti jsou rozhodující s ohledem na to, že tento region se ještě nedávno zmítal v konfliktech.

Proces přistoupení je důsledný, stojí na přísné ale spravedlivé podmíněnosti, stanovených kritériích a zásadě vlastních zásluh. Jedná se o zásadní předpoklad pro důvěryhodnost politiky rozšíření, pro poskytování pobídek zemím procesu rozšíření, aby prováděly dalekosáhlé reformy, a pro zajištění podpory občanů EU. Členské státy by společně s orgány EU měly vést diskusi založenou na dostatečných informacích o politických, hospodářských a sociálních dopadech politiky rozšíření.

***

---

¹ COM(2012) 600 final.

² COM(2013) 700 final.

Aktuální agenda rozšíření se týká zemí západního Balkánu, Turecka a Islandu. Pro řadu zemí západního Balkánu to byl významný rok:

Černá Hora učinila další kroky v rámci přístupových jednání. Bylo otevřeno 12 kapitol. Provádění reformy v oblasti právního státu již bylo zahájeno. Nyní budou zapotřebí hmatatelné výsledky, jež budou mít klíčový význam pro určení celkového tempa jednání o přistoupení.

Zahájení přístupových jednání je mezníkem ve vztazích EU se **Srbskem**. Nyní je třeba, aby Srbsko udržitelným způsobem plnilo své sliby v oblasti priorit svých reform, neboť tempo jednání bude záviset na pokroku v klíčových oblastech, zejména v oblasti právního státu a narovnání vztahů s Kosovem*. Do dialogu mezi Bělehradem a Prištinou je třeba vnést novou dynamiku s cílem řešit hlavní otevřené otázky a zahájit novou etapu narovnání vztahů.

Albánie byl v červnu přiznán status kandidátské země jako uznání jejího reformního úsilí a pokroku dosaženého při plnění požadovaných podmínek. Země potřebuje využít a konsolidovat tempo reformy a zaměřit své udržitelné a inkluzivní úsilí na úkoly související s integrací do EU. Je třeba, aby jak vláda, tak opozice vedly politickou diskusi především v parlamentu.

Důležitým milníkem ve vztazích mezi EU a Kosovem bylo parafování dohody o stabilizaci a přidružení s **Kosovem** v červenci. Nyní je třeba, aby Kosovo realizovalo klíčové reformy, zejména v oblasti právního státu.

Proces přistoupení **Bývalé jugoslávské republiky Makedonie** k EU se ocitl v slepé uličce. Je třeba přijmout opatření ke zvrácení nedávného negativního vývoje, zvláště pokud jde o svobodu projevu a sdělovacích prostředků a o nezávislost soudnictví. Naléhavě je třeba najít dohodnuté a vzájemně přijatelné řešení problému s názvem země. Vláda a opozice by měly učinit kroky k obnovení politického dialogu v parlamentu.

Bosna a Hercegovina na cestě k evropské integraci stagnuje. Po volbách bude nutné, aby země vystupovala jednotně, zabývala se naléhavými sociálně-ekonomickými reformami a pokročila se svým evropským programem.

Provádění některých reformních závazků, např. demokratizačního balíčku, pokračovalo v **Turecku** i v roce 2013 a byly učiněny kroky směrem k řešení kurdské otázky. Existují však důvody pro vážné obavy týkající se nezávislosti soudnictví a ochrany základních svobod. Aktivní a důvěryhodná jednání o přistoupení představují nejvhodnější rámec pro využití plného potenciálu vztahů EU-Turecko. Zahájení jednání o příslušných kapitolách týkajících se právního státu a základních práv by přineslo plán reformy v těchto klíčových oblastech.

V návaznosti na rozhodnutí vlády **Islandu** byla jednání o přistoupení v květnu 2013 pozastavena.

***

Přístup Komise spočívající nejprve v řešení základních zásad klade na přední místo reformy v oblasti právního státu a základních práv, správy ekonomických záležitostí a zlepšení hospodářské konkurenceschopnosti a posílení demokratických institucí. Zahrnuje i veřejnou

---

*Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

správu, která ve většině zemí procesu rozšíření zůstává slabá, má omezenou správní kapacitu, je vysoce politizovaná a trpí nedostatečnou transparentností. Posílení fungování demokratických institucí vyžaduje rovněž řádné volební procesy a řádné fungování parlamentů, včetně konstruktivního a udržitelného dialogu napříč politickým spektrem. Je třeba učinit více pro podporu prostředí příznivého pro organizace občanské společnosti. Silná občanská společnost zvyšuje politickou odpovědnost a přispívá k hlubšímu porozumění reforem souvisejících s přistoupením k EU.

Část II tohoto sdělení se zaměřuje na hlavní výzvy a obsahuje přehled o pokroku v oblasti reformy veřejné správy, správy ekonomických záležitostí a konkurenceschopnosti, právního státu a základních práv. V části III je uveden přehled regionálních a bilaterálních problémů, zejména na západním Balkáně. V části IV jsou obsaženy závěry a doporučení týkající se průřezových otázek i jednotlivých zemí.

Ve všech výše uvedených oblastech usiluje Komise o co největší využití stávajících mechanismů a fór k urychlení reforem, ať prostřednictvím struktur vzniklých na základě dohod o stabilizaci a přidružení, či jednání o přistoupení, nebo prostřednictvím cílených iniciativ pro jednotlivé země pod vedením Komise, jako jsou dialogy na vysoké úrovni nebo strukturované dialogy o právním státě. Takové iniciativy byly v listopadu 2013 dále rozšířeny zavedením dialogu na vysoké úrovni o klíčových prioritách s Albánií. Pokud jde o reformu veřejné správy, Komise zavádí strukturovanější dialog a zřizuje „zvláštní skupiny“ se zeměmi procesu rozšíření.

V roce 2014 došlo k zahájení nového nástroje předvstupní pomoci (NPP II). Prostřednictvím NPP II poskytne EU 11,7 miliardy EUR na období 2014–2020 na podporu přípravy zemí procesu rozšíření na jejich přistoupení a rovněž na regionální a přeshraniční spolupráci. NPP II zvyšuje zaměření na priority pro přistoupení k EU v oblasti demokracie a právního státu, i pokud jde o konkurenceschopnost a růst. NPP II zavádí také odvětvový přístup, pobídky pro dosahování výsledků, zvýšenou rozpočtovou podporu a priority projektů. Koordinovaný přístup je nutný pro velké investice do hlavních koridorů infrastruktury. Sílí koordinace s mezinárodními finančními institucemi. Investiční rámec pro západní Balkán bude i nadále podporovat investice, jež posílí zaměstnanost a růst a podpoří propojitelnost v tomto regionu.

Tři strategické výhody rozšiřování

1) zajišťuje v Evropě větší bezpečnost. Prostřednictvím procesu přistoupení EU prosazuje **demokracii** a základní svobody a konsoliduje právní stát v zemích aspirujících na členství, čímž oslabuje dopady přeshraniční trestné činnosti. Stávající politika rozšíření **posiluje mír a stabilitu** na západním Balkáně a podporuje obnovu a usmíření po válkách, které pobíhaly v devadesátých letech minulého století;

2) pomáhá zlepšovat kvalitu života lidí prostřednictvím integrace a spolupráce v oblastech, jako je energetika, doprava, právní stát, migrace, bezpečnost potravin, ochrana spotřebitele a životního prostředí a změna klimatu. Rozšiřování nám pomáhá zajišťovat uplatňování našich vlastních vysokých standardů za našimi hranicemi, což oslabuje riziko, že občané EU budou například vystaveni importovanému znečištění;

3) zvyšuje naši prosperitu. Větší Evropa znamená silnější Evropu. V roce 2012 činil HDP EU 23 % světového HDP a dosahoval hodnoty 13 bilionů EUR. Přistoupení bylo přínosné jak pro země, které přistoupily k EU, tak pro stávající členské státy. S rozšiřováním EU se rozšiřují i příležitosti pro naše podniky, investory, spotřebitele, turisty, studenty a majitele nemovitostí. Větší jednotný trh je pro investory přitažlivější: měřeno podílem na HDP, přímé zahraniční investice do EU z ostatního světa se od přistoupení v roce 2004 zdvojnásobily (z 15,2 % HDP v roce 2004 na 30,5 % HDP v roce 2012).

***

II. ZÁKLADNÍ ZÁSADY NA PRVNÍM MÍSTĚ – KONSOLIDACE REFORMEM A POSILOVÁNÍ DŮVĚRYHODNOSTI

V této části jsou pojmenovány hlavní výzvy a obsahuje přehled o pokroku v oblasti reformy veřejné správy, správy ekonomických záležitostí a konkurenceschopnosti, právního státu a základních práv. Jsou v ní vyloženy nové představy o zesíleném zaměření na reformu veřejné správy a dále upřesňuje přístup ke správě ekonomických záležitostí. V loňském sdělení se zvláště zdůrazňovalo to, jak předvstupní finanční prostředky podporují proces reformem v celé jeho šíři. Letos je pozornost zaměřena na určité postupy ve výše uvedených oblastech, které se používají v zemích procesu rozšíření a které mohou být inspirací pro reformy jinde.

a) Reforma veřejné správy

Reforma veřejné správy je spolu s právním státem a správou ekonomických záležitostí jedním z pilířů procesu rozšíření. Všechny tři pilíře jsou úzce provázány průřezovými otázkami zásadního významu pro zdar politických a ekonomických reformem a budování základů pro provádění pravidel a standardů EU. Kvalitně fungující veřejná správa je nezbytná pro demokratickou správu věcí veřejných. Má také bezprostřední vliv na schopnost vlády poskytovat veřejné služby a podporovat konkurenceschopnost a růst.

Cílem reformy veřejné správy je lepší transparentnost, odpovědnost a efektivita i silnější zaměření na potřeby občanů a podniků. Zásadní význam pro fungování státu a uskutečňování reformem potřebných pro začlenění do EU mají vhodné řízení lidských zdrojů, lepší plánování politik, koordinace a rozvoj, řádné správní postupy a lepší správa veřejných financí, včetně správy a výběru příjmů. Země musí vynaložit větší úsilí na zlepšení své veřejné správy na všech úrovních na základě svých vnitrostátních strategií. Komise uznává výzvy, s nimiž se potýkají země procesu rozšíření, a proto stále více podporuje zřizování potřebných správních struktur a kapacit v procesu přistoupení.

Komise se ve své práci na reformě veřejné správy se zeměmi procesu rozšíření bude věnovat těmto hlavním otázkám:

Hlavní otázky reformy veřejné správy

- 1. Strategický rámec pro reformu veřejné správy** zahrnuje politický závazek k reformnímu procesu, včetně politického vedení, technické koordinace a sledování realizace reformem.
- 2. Tvorba a koordinace politik** – sem patří vhodná koordinace na úrovni ústřední vlády, meziresortní koordinace, tvorba politiky a finanční analýza.

3. **Veřejná služba a řízení lidských zdrojů** — sem patří organizace a fungování veřejné správy, včetně jejího odpolitizování, nábory a povyšování na základě zásluh, odborné přípravy a profesionalizace.
4. **Odpovědnost** — sem patří transparentnost správy, včetně přístupu k informacím a možnost správní a soudní nápravy.
5. **Poskytování služeb** — sem patří zlepšení služeb pro občany a podniky, včetně zlepšení správních postupů a služeb elektronické veřejné správy.
6. **Řízení veřejných financí** — zahrnuje závazek uceleněji přistupovat ke zlepšování řízení veřejných financí a k celkovému rozpočtovému procesu vypracováním a prováděním víceletých programů řízení veřejných financí a vedením politického dialogu o řízení veřejných financí s Komisí a mezinárodními finančními institucemi. Důvěryhodný a relevantní program správy veřejných financí je klíčový také pro odvětvovou rozpočtovou podporu z nástroje předvstupní podpory.

Komise usiluje o lepší začlenění reformy veřejné správy do procesu rozšiřování. Podle vzoru podvýborů zřizovaných na základě dohod o stabilizaci a přidružení byly v západobalkánských zemích založeny nebo se zakládají „zvláštní skupiny pro reformu veřejné správy“. Tyto zvláštní skupiny se už sešly v případě Albánie, Kosova, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie a Černé Hory. První schůze zvláštní skupiny pro reformu veřejné správy se Srbskem se bude konat v říjnu. Tyto zvláštní skupiny se stanou hlavní platformou urychlení reformy veřejné správy, jejíž těžiště bude spočívat ve výše zmíněných hlavních úkolech. Výsledky práce zvláštních skupin pro reformu veřejné správy by se měly projednávat v Radě stabilizace a přidružení/Výboru pro stabilizaci a přidružení v rámci strukturovanější politické debaty o hlavních otázkách reformy veřejné správy.

I když neexistuje samostatná kapitola o *acquis*, jež by se zabývala veřejnou správou jako takovou, k podněcování nutných reforem by se měla využít i přístupová jednání. Hlavní otázky by se měly řešit v rámci příslušných kapitol – tj. v rámci veřejných zakázek, finanční kontroly, soudnictví a základních práv, daní a hospodářské a měnové politiky – a na mezivládních konferencích, pokud je to důležité pro provádění *acquis*. Zásadní význam bude mít koordinace s mezinárodními finančními institucemi, zvláště v oblasti správy veřejných financí. Komise nadále podporuje Regionální institut pro veřejnou správu, jenž hraje důležitou úlohu při sdílení zkušeností s reformou veřejné správy v regionu, a také ve vztahu k procesu integrace do EU.

Rostoucí kapacita veřejné správy v Kosovu:

Pro posílení odborné a institucionální kapacity své veřejné správy zřídilo Kosovo program mladých odborníků. Program je silně zaměřen na potřeby evropské integrace a poskytuje stipendia nejlepším studentům, kteří tak mohou absolvovat magisterské studium v Kosovu a dostanou možnost studovat v EU. Asi 80 % absolventů našlo zaměstnání v kosovských úřadech. Využilo toho nejen ministerstvo pro evropskou integraci, ale i rezortní ministerstva a instituce, jež budou odpovídat za plnění závazků vyplývajících z budoucí dohody o stabilizaci a přidružení.

b) Správa ekonomických záležitostí a konkurenceschopnost

Komise stále více podporuje zkvalitňování správy ekonomických záležitostí a konkurenceschopnosti v zemích procesu rozšíření. Má to zásadní význam pro řešení toho, co znepokojuje občany v dlouhodobě obtížných ekonomických podmínkách s vysokou nezaměstnaností a nízkými investicemi. Tento nový přístup je zvláště důležitý ve vztahu k zemím západního Balkánu, jelikož žádnou z nich dosud nelze považovat za fungující tržní hospodářství. Tento přístup bude vycházet ze zkušeností členských států EU v evropském semestru. Stále silnější důraz se bude klást na strukturální a svým charakterem odvětvové reformy. Země procesu rozšíření budou požádány o předložení národních programů hospodářských reforem. EU zase zajistí více pokynů k prioritám reforem a lépe zacílené financování z NPP. Lepší správa ekonomických záležitostí v zemích procesu rozšíření má také význam pro udržení podpory rozšiřování uvnitř Evropské unie.

Všechny západobalkánské země se potýkají s velkými strukturálními hospodářskými výzvami, mimo jiné s vysokou mírou nezaměstnanosti a nízkými zahraničními investicemi. Ve všech zemích procesu rozšíření přetrvávají značné problémy v oblasti hospodářských reforem, konkurenceschopnosti, tvorbě pracovních míst a fiskální konsolidace. Nedostatky právního státu a správy veřejných financí zvyšují riziko korupce a negativně se projevují na investičním prostředí. Žádná z těchto zemí zatím nevytvořila komplexní a přesvědčivou agendu domácích reforem.

Makroekonomická situace v zemích procesu rozšíření

⇒ Sociálně-ekonomický vývoj v zemích procesu rozšíření nabízí pestrý obrázek. Všechny země procesu rozšíření si udržely celkovou makroekonomickou stabilitu, ale v mnoha těchto zemích se výrazně zvýšila fiskální rizika. Mírné oživení pokračuje. Podle poslední prognózy Komise by hospodářství kandidátských zemí západního Balkánu mělo v roce 2014 růst v průměru o 1,6 %. Hospodářská obnova se neprojevila na růstu pracovních míst. Nezaměstnanost je stále vysoká, zvláště mezi mladými lidmi, a v současnosti na západním Balkáně dosahuje průměrně 21 %, ale ještě mnohem vyšší je v Bosně a Hercegovině, Bývalé jugoslávské republice Makedonii a Kosovu. Chudoba se úporně drží na vysoké úrovni.

⇒ EU je hlavním obchodním partnerem zemí západního Balkánu, které sem vyvážejí přibližně 60 % svého exportu. EU je také největším poskytovatelem přímých zahraničních investic.

⇒ V roce 2013 zaznamenalo Turecko zvýšení růstu na 4 % a v roce 2014 dosáhne růst podle odhadů 2,6 %. Turecká lira oslabila a schodek běžného účtu se v roce 2013 zvýšil na téměř 8 % HDP. Nedávný hospodářský vývoj Turecka ukazuje jak vysoký potenciál, tak přetrvávající nerovnováhu jeho ekonomiky. Hlavním obchodním partnerem Turecka zůstává EU, kam směřuje přes 40 % jeho vývozu. Turecko se stalo pro evropské podniky investiční základnou, která se stále více začleňuje do dodavatelského a výrobního řetězce EU. Z EU pochází přibližně 70 % přímých zahraničních investic v Turecku.

Hlavní ekonomické ukazatele

	HDP na hlavu v standardu kupní síly (% EU)	růst HDP (%)	inflace (%)	nezaměstnanost (%)	míra nezaměstnanosti, věková skupina 20–64 (%)	podíl zapojení do trhu práce, věková skupina 20–64 (%)	vývoz (zboží a služby v % HDP)	veřejný dluh (% HDP)	veřejný schodek (% HDP)
Albánie	30	1,4	1,9	15,6	57,2	68,0	40,2	62,0*	-3,4*
Bosna a Hercegovina	29	2,5	-0,2	27,5	netýká se	netýká se	30,0	netýká se	-2,2
Bývalá jugoslávská republika Makedonie	35	2,9	2,8	29,0	50,3	70,4	53,9	36,0	-4,1
Kosovo	netýká se	3,4	1,8	30,0	netýká se	netýká se	17,4	netýká se	netýká se
Černá Hora	42	-2,5*	1,8	19,5	52,6	65,1	44,1*	58,0	-2,3
Srbsko	36	2,5	7,8	22,1	51,2	66,0	44,7	63,2	-5,0
Turecko	55	4,0	7,5	8,8	53,4	58,4	25,7	36,2*	-0,3*

Zdroj: Eurostat. Referenční rok 2013 kromě (*), kde 2012.

➤ Zlepšení správy ekonomických záležitostí

Strategie rozšiřování v letech 2013–2014 navrhla nový přístup, aby pomohla zemím procesu rozšíření řešit základní ekonomické otázky a plnit ekonomická kritéria. Nový přístup znamená změnu dialogu a lepší podávání zpráv, aby bylo možné vydávat jasnější pokyny k reformám, jež musí podpořit dlouhodobý růst a konkurenceschopnost.

Hlavní ekonomické úkoly v zemích západního Balkánu

⇒ Posílení fiskální konsolidace snížením rozpočtových schodků a provádění důvěryhodných reforem veřejného sektoru, včetně reformy veřejné správy a penzijních systémů.

⇒ Posílení řízení veřejných financí, včetně správy a výběru příjmů, sestavování a plnění rozpočtu, účetnictví a podávání zpráv a vnějšího dohledu.

⇒ Řešení vysoké zátěže v podobě nesplácených úvěrů.

⇒ Restrukturalizace a lepší správa státních podniků.

⇒ Zlepšování podnikatelského prostředí, včetně digitální ekonomiky, podpora rozvoje soukromého sektoru, snižování parafiskálních poplatků, zjednodušení regulace a podpora investic do výzkumu.

⇒ Zkvalitňování energetických a dopravních sítí a zlepšování propojitelnosti.

⇒ Zřizování funkčních trhů práce, včetně dostatečné flexibility, řešení stínové ekonomiky, zlepšení zaměstnatelnosti pracujících a lepší sladění vzdělávání a pracovních dovedností s potřebami pracovního trhu.

Od zemí západního Balkánu se žádá, aby zdokonalovaly hospodářskou politiku a správu ekonomických záležitostí prostřednictvím ročních národních programů hospodářských reforem. Tyto programy budou mít dvě části. V první části bude vylepšená verze stávajících předvstupních hospodářských programů pro kandidátské země a hospodářských a fiskálních programů pro potenciální kandidátské země rozšířených také na Kosovo. V první části národních programů hospodářských reforem bude stanoven střednědobý rámec makroekonomické a fiskální politiky se silnějším důrazem na posouzení vnější udržitelnosti a strukturálních překážek růstu, a také na konkrétní reformní opatření na podporu politického rámce. V druhé části národních programů hospodářských reforem budou zahrnuty strukturální a svým charakterem odvětvové reformy (např. v dopravě, energetice, školství, životním prostředí, výzkumu, průmyslu, hospodářské soutěži, na vnitřním trhu), jež mají v jednotlivých zemích největší význam pro lepší konkurenceschopnost a růst, včetně investičních potřeb do infrastruktury. Komise poskytne zemím jasné a konsolidované pokyny, aby zajistila zacílení těchto programů na hlavní otázky.

Pokud jde o silnější zaměření na strukturální reformy, rok 2015 by měl být prvním rokem pilotní fáze. Reformy, o nichž se v těchto dokumentech mluví, budou podporovány pomocí z NPP. V zájmu posílení dohledu musí hodnocení přinést cílenější politické pokyny pro každou zemi. Již v květnu 2014 vydala smíšená Rada ECOFIN cílenější pokyny pro každou kandidátskou zemi.

Turecko a EU mají společný zájem na prosazování agendy hospodářské reformy a na výměně zkušeností, sladění stanovisek ve skupině G20 a na prohloubení hospodářské integrace. Kromě toho z nedávného zhodnocení celní unie mezi EU a Tureckem vyloučily důležité poznatky pro zlepšení této obchodní dohody. Je v zájmu obou stran, aby povýšily své obchodní vztahy na úroveň odpovídající moderním obchodním dohodám a strategickému významu vztahů mezi EU a Tureckem. Ekonomické záležitosti by se mohly projednávat v rámci pravidelného ekonomického dialogu na vysoké úrovni mezi EU a Tureckem. Tyto intenzivnější politické styky by mohlo doplňovat každoroční podnikatelské fórum EU-Turecko.

Roční cyklus přezkumu hospodářské politiky a pokynů pro země západního Balkánu

31. ledna — země předkládají Komisi **národní programy hospodářských reforem** (část 1 o makroekonomickém a fiskálním rámci a podpůrných reformách, část 2 o strukturálních a svým charakterem odvětvových reformách a o konkurenceschopnosti). Vzhledem k dlouhodobé povaze reforem v části 2 budou tyto reformy prostě každoročně aktualizovány v následných národních programech hospodářských reforem.

Únor — Komise vysílá do zemí západního Balkánu hodnotící mise.

Duben — Jednotlivé země se setkávají s Komisí a projednávají cílené politické pokyny.

Květen — Závěry Rady ECOFIN.

Červen/červenec — Zasedání na ministerské úrovni věnovaná jednotlivým zemím.

Podzim — Komise ve svém balíčku rozšíření bilancuje další pokrok od zasedání Rady ECOFIN a nabízí podrobnější a prozíravější pokyny, které se mají promítnout do programů, jež mají být předloženy v lednu příštího roku.

Realizace tohoto přístupu vyžaduje specializovanou technickou pomoc. V zájmu kvalitnější správy ekonomických záležitostí budou muset cílené a konkrétní projekty NPP rychle podporovat provádění politických pokynů pro jednotlivé země. V strategických dokumentech NPP pro jednotlivé země a více zemí na roky 2014–2020 se promítá význam správy ekonomických záležitostí a přiděl orientačních finančních prostředků na tento účel. Připravují se konkrétní projekty NPP, jež budou zahájeny v roce 2015.

Vyšší konkurenceschopnost a zavedení opatření na podporu tvorby pracovních míst v regionu zmírní migrační tlaky do EU ze zemí procesu rozšíření. Při posledních rozšířeních byla dohodnuta přechodná opatření na postupné zavádění neomezeného volného pohybu pracovních sil z nových členských států. O možné potřebě a o charakteru přechodných opatření nebo ochranného mechanismu proti volnému pohybu pracovních sil se bude jednat během přístupových jednání o budoucím rozšíření se zohledněním posouzení budoucího dopadu.

➤ Dialog o zaměstnanosti a sociální reformě

Podpora Komise zaměřená na udržitelný hospodářský rozvoj v zemích západního Balkánu nekončí makroekonomickou stabilizací a dosažením statusu fungujícího tržního hospodářství. Komise od počátku krize trvá na tom, že je třeba učinit více pro řešení obtížné sociálně-ekonomické situace, zejména vysoké nezaměstnanosti.

Komise již zahájila nový dialog o programu reforem v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí s Tureckem a Srbskem. Dialogy s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií a Černou Horou se připravují. Sociálně-ekonomická situace ve zbývajících zemích je obtížnější a bude nutná další podpora pro vybudování správní kapacity, která usnadní účast v novém procesu. Tyto země budou postupně přizvány k novému dialogu. Prostřednictvím NPP je poskytována komplexní technická pomoc jako navýšení širší podpory v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí. Komise zavede platformu zaměstnanosti a sociálních věcí coby další nástroj, který pomůže zemím sdílet zkušenosti a připravovat se na dialog o zaměstnanosti a sociálních věcech.

Komise navrhne samostatnou iniciativu na snížení nesouladu v pracovních dovednostech a zlepšení vzdělávacích systémů a rovněž bude nadále rozvíjet platformu pro vzdělávání a odbornou přípravu na západním Balkáně.

➤ Podpora investic pro růst a zaměstnanost; sítě a regionální spolupráce

Přeshraniční dopravní, energetické a komunikační sítě jsou v zemích západního Balkánu málo rozvinuté. Pro hospodářský rozvoj v regionu jsou velice potřebné investice do infrastruktury. Vzhledem k velikosti ekonomik zemí západního Balkánu má užší integrace zásadní význam. Regionální hospodářská spolupráce je nejen příležitostí pro udržitelný růst, ale i pro politickou spolupráci a dobré sousedské vztahy. Probíhají práce zaměřené na cíle a priority SEE2020 pod záštitou Rady pro regionální spolupráci. Tento cíl by dále podpořila plánovaná liberalizace služeb ve Středoevropské zóně volného obchodu (CEFTA).

Energetické a dopravní sítě

Lepší energetické a dopravní propojení mezi EU a zeměmi procesu rozšíření je prioritou pro podporu udržitelného hospodářského růstu, zaměstnanosti, obchodní a kulturní výměny.

V květnu přijala Komise svou evropskou strategii energetické bezpečnosti³ s cílem posílit energetickou bezpečnost EU. V krátkodobém měřítku tato strategie navrhuje, aby Komise zavedla **zátěžové testy energetické bezpečnosti**, v nichž by se simulovalo přerušení dodávek plynu v nadcházející zimě a zkontrolovalo, jak se energetický systém umí vypořádat s riziky v souvislosti se zabezpečením dodávek. Pamětliva panevropského rozměru energetické bezpečnosti, Komise vyzvala všechny země západního Balkánu a Turecko, aby se připojily k zátěžovým testům. Albánie, Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Kosovo, Srbsko a Turecko se těchto testů zúčastnily. Zcela zásadní význam má další rozvoj transevropské **energetické** infrastruktury a spolupráce v rámci Energetického společenství. Energetické společenství, jež usiluje o rozšíření energetického *acquis* EU do přístupujících a sousedních zemí, by se mělo dále posilovat v souvislosti s obavami, které má EU ohledně zabezpečení dodávek. Lze tohoto dosáhnout další podporou reforem energetického odvětví v zúčastněných zemích spolu s podporou modernizace a udržitelnosti jejich energetických systémů a jejich úplné integrace do energetického regulačního rámce EU.

Budoucí úsilí Energetického společenství by se mělo zaměřit na lepší realizaci a prosazování reforem s cílem vytvořit skutečný vnitřní trh na úrovni velkoobchodu i maloobchodu, zvláště pak pokud jde o zařízení na oddělení výroby a distribuce, transparentnost cen nebo o záruku přístupu k sítím pro třetí strany. Třetím zemím je třeba zaručit přístup a to je také jeden z důvodů, proč Komise prohlásila, že mezivládní dohody podepsané mezi Ruskem a řadou zemí zapojených do projektu South Stream je třeba znovu projednat a výstavbu projektu pozastavit.

Spolupráci s Tureckem je třeba dále rozvíjet vzhledem k jeho strategické poloze a potenciálu coby energetického uzlu. Posílení spolupráce v oblasti energetiky mezi EU a Tureckem, jakož i příslušný pokrok v přístupových jednáních by usnadnily další pokrok směrem k propojení a integraci trhů s energií.

Komise přijala seznam projektů společného zájmu pro rozvoj transevropské energetické infrastruktury. Rada ministrů Energetického společenství přijala seznam projektů v zájmu Energetického společenství. Aby mohly tyto sítě realizovat, zúčastněné strany (s pomocí EU) budou muset překonat potíže s financováním propojení mezi zeměmi.

Nadcházející Smlouva o **dopravním** společenství bude podporovat integraci trhů pozemní dopravy a infrastruktury a zároveň bude pomáhat zemím západního Balkánu při zavádění norem EU v oblasti pozemní dopravy. Komise přezkoumala též transevropské dopravní (TEN-T) a energetické (TEN-E) sítě EU s cílem zlepšit spojení se zeměmi, na něž se vztahují politiky rozšíření a sousedství.

Investiční rámec pro západní Balkán hraje stále významnější úlohu, jež usnadňuje přípravu a podporu těch investic, které jsou velmi potřebné pro posílení růstu a tvorbu pracovních míst. V rámci investičního rámce pro západní Balkán investují Komise, bilaterální dárci a mezinárodní finanční instituce 4 miliardy EUR ročně do projektů v oblasti dopravy, energetiky, životního prostředí, změny klimatu, na podporu ekonomiky účinně využívající zdroje, do sociálního sektoru i rozvoje soukromého sektoru a rozvoje malých a středních podniků, přičemž Komise spolufinancuje západobalkánskou platformu pro malé a střední

³ COM(2014) 330 final.

podniky, jejímž cílem je zlepšit přístup těchto podniků k financování prostřednictvím záruk a rizikového kapitálu. Komise nabádá země k tomu, aby zřizovaly vnitrostátní investiční výbory či obdobné koordinační mechanismy, jež by vytvářely seznamy jednosektorových projektů.

Vypracování seznamu jednosektorových projektů v Srbsku:

Srbsko sestavuje seznam prioritních projektů infrastruktury strategického celostátního a evropského významu v odvětví energetiky, dopravy, životního prostředí a podnikové infrastruktury. Tyto priority představují politicky podporované projekty, jež mají být realizovány do přistoupení a po něm. Seznam je sestavován metodou soudržného a objektivního výběru prostřednictvím projektu financovaného z NPP. Projekty jsou pečlivě posuzovány z hlediska zbývajících přípravných či administrativních kroků a podrobné institucionální odpovědnosti za všechny příslušné kroky. Po politickém schválení vládou mohou všechny výše zmíněné prvky, které v minulosti chyběly, vést k lepšímu stanovení priorit ve financování projektů a také k lepší koordinaci mezi mezinárodními finančními institucemi a mezinárodními organizacemi, jež chtějí poskytovat finanční prostředky. Cílem je to, aby NPP a mezinárodní finanční instituce financovaly pouze projekty ze seznamu jednosektorových projektů.

➤ *Zajištění udržitelnosti investic a účinného řízení rizika katastrof*

Země západního Balkánu jsou vystavovány široké škále katastrof. V květnu postihly Bosnu a Hercegovinu a Srbsko těžké záplavy, při nichž zahynulo několik desítek osob a které měly značné sociálně-ekonomické následky. Celkové škody se odhadují na přibližně 2,04 mld. EUR v Bosně a Hercegovině (to představuje téměř 15 % HDP) a 1,52 mld. EUR v Srbsku. Záplavy mají taky silný dopad na růstové vyhlídky obou zemí, což negativně ovlivňuje jejich dlouhodobý udržitelný rozvoj. Záplavy podtrhly význam udržitelných investic do řízení rizika katastrof a důležitost začlenění politiky v oblasti řízení rizika katastrof do celkové hospodářské politiky těchto zemí.

c) Právní stát a základní práva

i) Právní stát

Právní stát je základní hodnotou, na níž je založena EU a kolem níž se točí také proces přistoupení. Země, které chtějí vstoupit do Unie, musí již od samého začátku zavést a podporovat řádné fungování klíčových institucí nezbytných pro zajištění právního státu. Právní stát má zásadní význam pro stabilní podnikatelské prostředí, neboť zajišťuje hospodářským subjektům právní jistotu, podporuje spotřebitele a stimuluje investice, vytváření pracovních míst a růst. V uplynulém roce došlo v zemích procesu rozšíření v této oblasti k určitému pozitivnímu vývoji. Otevřením kapitol 23 a 24 se Černé Hoře naskýtá důležitý rámec pro provádění jejich komplexních akčních plánů týkajících se široké problematiky právního státu. S vypracováním podobných akčních plánů už dosti pokročilo Srbsko, které se připravuje na zahájení svých přístupových jednání o těchto kapitolách. V Albánii vyvinuli velké úsilí k potírání organizované trestné činnosti.

Pro většinu zemí zapojených do procesu rozšíření je posilování právního státu hlavní výzvou, zvláště pokud se jedná o lepší fungování a nezávislost soudnictví a o boj s korupcí a organizovanou trestnou činností. Vyžádá si to silnou politickou vůli a přechod od prohlášení k hmatatelným výsledkům. Země potřebují dosáhnout důvěryhodných výsledků ve vyšetřování,

stíhání a pravomocném odsouzení případů organizované trestné činnosti a korupce i s přiměřenými tresty a zabavením majetku.

Ve většině případů je třeba provést dalekosáhlé **reformy soudnictví** s cílem zajistit nezávislé a účinné soudní systémy schopné zaručit spravedlivé soudní řízení, v nichž jsou nestranní a odpovědní soudci jmenováni a povyšováni podle zásluh. Ve většině zemí už mají strategii soudní reformy. Realizace se však zatím nachází v počátečním stadiu a řada problémů přetrvává. Je třeba zajistit nezávislost státních soudních rad, zavedení náležitějších postupů pro jmenování soudců a státních zástupců a zaručit nezávislost a zároveň odpovědnost soudců. Kvalita a účinnost soudnictví, které se ve většině zemí potýká s nadměrným počtem nevyřešených věcí a s potížemi při vymáhání rozsudků, není často dostatečná. Je třeba změnit soudní kulturu a více ji orientovat na poskytování služeb občanům.

Odborná příprava soudních úředníků v Bývalé jugoslávské republice Makedonii

V roce 2006 byla zřízena a v roce 2007 začala pracovat Akademie pro soudce a státní zástupce. Zajišťuje odbornou přípravu budoucích soudců a státních zástupců před výkonem služby formou dvouletého řádného denního teoretického a praktického vzdělávacího programu i formou dalšího vzdělávání soudců, žalobců, soudních úředníků a občanských zaměstnanců při práci a po celou dobu jejich kariéry. Výuku zajišťují většinou lidé z praxe, například zkušení soudci. Odbornou přípravu před výkonem služby již absolvovalo 80 budoucích soudců a státních zástupců a minulý rok se přes 7 300 osob zúčastnilo v akademii více než 270 interních vzdělávacích akcí. Decentralizovaný systém pečuje také o účastníky mimo hlavní město, například formou elektronických modulů dostupných na internetovém portálu akademie. Podporovány jsou rovněž kontakty s mezinárodními soudními organizacemi, mimo jiné formou zahraničních stáží.

Korupce zůstává ve většině zemí procesu rozšíření závažným problémem. V takových oblastech jako je zadávání veřejných zakázek a privatizace korupční jednání nadále odvádí drahocenné zdroje ze státního rozpočtu a negativně ovlivňuje podnikatelské a investiční prostředí, které ke svému rozkvětu potřebuje právní jistotu. Korupce se také přímo dotýká občanů, kteří přicházejí do styku s určitými veřejnými službami, jako jsou školství a zdravotnictví. Nástroje pro účinnou prevenci korupce se stále využívají nedostatečně. Existuje potřeba aktivnějšího, dobře koordinovaného a účinného vymáhání práva, aby se zajistilo řádné vyšetření, stíhání a trestání korupčních případů i na vysoké úrovni. Bude nutné dosáhnout trvalých a výrazných výsledků v této oblasti.

Země musí zajistit silný rámec pro prevenci korupce a vynaložit další úsilí, pokud jde o financování politických stran a volebních kampaní, řešení střetu zájmů, transparentnost ve využívání veřejných prostředků, přístup k informacím a zabavování a konfiskaci majetku. V tomto ohledu budou rozhodující reformy veřejné správy a správy veřejných financí. Je třeba zajistit lepší sběr údajů a přístup k nim, aby se zlepšila transparentnost a mohlo lépe monitorovat provádění protikorupčních politik.

Boj proti **organizované trestné činnosti** zůstává ve většině zemí procesu rozšíření významným problémem. Pokroku je dosahováno, ale mnohem více je třeba učinit pro to, aby byly donucovací orgány a státní zastupitelství vybaveny účinnými právními a vyšetřovacími nástroji k náležitému potírání a postihu organizované trestné činnosti a zajištění proaktivního vyšetřování. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti pronikání zločinců do politických, právních a ekonomických systémů. Donucovací orgány, státní zastupitelství a soudy musí být odolnější vůči korupci a musí být zavedeno více kontrol na odhalování zdánlivě zákonných obchodních transakcí, které kryjí trestnou činnost.

Je třeba výrazně zlepšit schopnost provádět složitá finanční vyšetřování a řešit praní peněz a současně je třeba se zabývat novými hrozbami, například kyberkriminalitou. Je třeba účinně zabavovat výnosy z trestné činnosti, zavést systém rozšířené konfiskace majetku a uvažovat o postihu nezákonného obohacování coby způsobu řešení nedoložitelného majetku.

Přeshraniční povaha četných zločineckých aktivit a skupin organizované trestné činnosti vyžaduje posílenou regionální a mezinárodní spolupráci a lepší reakce na žádosti členských států o policejní a soudní spolupráci. Pokračuje se v operativní spolupráci s příslušnými evropskými agenturami, zejména Europol, Eurojustem a agenturou Frontex. Operativní dohody mezi Europol na jedné straně a Srbskem a Albánií na straně druhé nabyly účinnosti a stejná dohoda s Černou Horou se nachází v pokročilém stavu přípravy. Komise nadále podporuje síť státních zástupců s regionální působností a koordinované systémy na ochranu svědků v tomto regionu.

Provedení strategické analýzy organizované trestné činnosti v Černé Hoře:

Každá země, která chce úspěšně potírat organizovanou trestnou činnost, potřebuje soudržné, obecné a strategické vyhodnocení organizované trestné činnosti na svém území. Nutně to potřebují všechny zúčastněné strany, nejen v okruhu donucovacích orgánů, aby pochopily, jakým hrozbám země čelí, a mohly reagovat na vývoj. Černá Hora zveřejnila na jaře 2014 své hodnocení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti, které obsahuje přehled o hrozbách v regionu a v zemi, jež mají vliv na bezpečnostní situaci v Černé Hoře. Tato analýza nyní slouží donucovacím orgánům k identifikaci společných priorit, umožňuje jim připravit správná řešení a uskutečnit koncept „policejní práce založené na zpravodajských informacích“.

Ve všech zemích procesu rozšíření Komise nadále silně upřednostňuje všechny stránky právního státu. Nově se přistupuje k přístupovým jednáním o kapitolách, jež pojednávají o soudnictví a základních právech a o svobodě, bezpečnosti a právu. Tento přístup vyžaduje solidní výsledky při provádění reforem v průběhu celé přípravy na přistoupení. EU poprvé stanovila v přístupových jednáních s Černou Horou prozatímní referenční kritéria v prosinci 2013. Srbsko obdrželo důležitá vodítka ke komplexnímu akčnímu plánu, který zpracovává jako základ pro zahájení rozhovorů o problematice právního státu. Tyto pokyny a referenční kritéria udají tón budoucích rozhovorů a určí práci s dalšími zeměmi procesu rozšíření. Problematika právního státu se nyní řeší v rané fázi procesu přistoupení u všech zemí procesu rozšíření a pokrok v této oblasti představuje důležitý faktor při rozhodování o každé fázi procesu přistoupení do EU.

Nový přístup ke kapitolám 23 a 24 v kostce

Nový přístup se týká **jednání** o kapitolách 23 „soudnictví a základní práva“ a 24 „svoboda, bezpečnost a právo“ a poskytuje lépe strukturovaný rámec pro vyjednávání, v němž se zohledňuje čas potřebný pro řádné provedení reforem:

- ▶ Kapitoly 23 a 24 se otevírají již na začátku procesu a uzavírají na jeho konci, což poskytuje maximum času na dosažení solidních výsledků a nevratnosti reforem.
- ▶ EU poskytne důležitá orientační vodítka jako základ pro akční plány komplexní reformy, které jsou nutné coby referenční kritéria pro otevření kapitol a poslouží jako katalyzátor reforem.

- ▶ Zavedení „prozatímních referenčních kritérií“ v zájmu lepšího provádění reforem a jejich orientace.
- ▶ Kritéria pro uzavření kapitol se určí až po dosažení podstatného pokroku v celé šíři, včetně výsledků provádění reforem v praxi.
- ▶ Záruky a nápravná opatření, například aktualizace referenčních kritérií a zajištění celkové vyváženosti postupu jednání ve všech kapitolách, mechanismus na zastavení jednání o jiných kapitolách, pokud pokrok v kapitolách 23 a 24 zaostává.
- ▶ Větší transparentnost a inkluzivní charakter tohoto procesu, široké konzultace se zúčastněnými stranami o tom, co od reforem očekávají, aby se zajistila jejich maximální podpora při provádění reforem.

Obecněji řečeno, Komise využívá všech dostupných nástrojů k posilování právního státu, včetně toho, že pravidelně monitoruje, zejména prostřednictvím smíšených orgánů zřízených dohodami o stabilizaci a přidružení, hodnotícími misemi a strukturovanými dialogy; podáváním zpráv, zejména zpráv o pokroku; prostřednictvím finanční pomoci z NPP II se silným důrazem na právní stát; prostřednictvím budování institucí, nástroje TAIEX, twinningu a vzájemného hodnocení, díky němuž se soudci, žalobci a další odborníci v donucovacích orgánech, správě hranic a řízení migrace z členských států dostávají do přímého kontaktu se svými protějšky. V rámci pozitivního programu s Tureckem byla zřízena pracovní skupina pro kapitolu 23. Pro lepší potírání nadnárodní trestné činnosti podporuje Komise intenzivní soudní a policejní spolupráci v rámci regionu s členskými státy EU, Europolem, Eurojustem a agenturou Frontex a stále více také s Evropským podpůrným úřadem pro otázky azylu. V zájmu vypracování vhodných opatření k řešení fenoménu zahraničních bojovníků budou muset země procesu rozšíření zvýšit své kapacity pro bránění radikalizaci, mimo jiné formou výměny osvědčených postupů a intenzivnější spolupráce s členskými státy. Uvolnění vízového režimu i s jeho specifickými podmínkami pro reformu pomohlo těmto zemím lépe zaměřit své úsilí. Je třeba, aby země vyvinuly větší úsilí ke konsolidaci uvedených reforem. Země, které nepodléhají vízové povinnosti, musí podniknout okamžité kroky k řešení jakéhokoli zneužívání volného vízového režimu. V oblasti řízení migrace a správy hranic je zapotřebí konsolidované úsilí. Nevyřešenými otázkami v těchto oblastech se budou i nadále zabývat příslušná fóra, např. v rámci dohod o stabilizaci a přidružení, a to včetně kapitoly 24 týkající se svobody, bezpečnosti a práva.

ii) Základní práva

Komise bedlivě sleduje situaci v oblasti občanských, politických, sociálních a ekonomických práv, jakož i práv menšin v zemích procesu rozšíření. Základní práva jsou většinou zakotvena v zákonech, leč více je třeba vykonat pro jejich dodržování v praxi. Zvláště znepokojivá je nadále situace v oblasti svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků. Je nutné zajistit lepší ochranu práv osob náležejících k menšinám a řešení diskriminace a nepřátelství vůči zranitelným skupinám, včetně diskriminace na základě sexuální orientace. Více je třeba udělat pro prosazování práv žen, včetně potírání domácího násilí. Zlepšení situace je potřebné, pokud jde o práva dětí, a více je třeba udělat pro podporu osob se zdravotním postižením. Problémy přetrvávají, pokud jde o další základní práva, jako je právo vlastnit majetek. Často jsou zapotřebí účinnější opatření pro snadnější přístup ke spravedlnosti.

Tyto země musí zavést pevný institucionální rámec na ochranu základních práv. Instituce činné v oblasti lidských práv, včetně veřejných ochránců práv, existují, ale musí jim být

přiznána významnější role odpovídající závažnosti dané problematiky. Doporučení těchto institucí jsou však příliš často přezírána a státní orgány se jim dostatečně nevěnují. Také je třeba rozvíjet kulturu, v níž je akceptována práce nevládních organizací a obhájců lidských práv. Pro lepší začlenění zemí procesu rozšíření rámců EU a pro lepší šíření osvědčených postupů Komise důrazně nabádá kandidátské země, aby pokračovaly v přípravách na svou účast na práci Agentury Evropské unie pro základní práva v postavení pozorovatelů.

Záruky základních práv od Ústavního soudu v Turecku:

Od roku 2011 se může každá osoba, která si stěžuje na porušení svých ústavou zaručených základních práv a svobod ze strany veřejného orgánu, obrátit na Ústavní soud, v zásadě po vyčerpání obecných právních opravných prostředků. Právě na základě tohoto postupu turecký ústavní soud v roce 2014 rozhodl

- chránit svobodu projevu a internetu,
- zaručit právo na svobodu a bezpečnost, právo na spravedlivý soudní proces a otevřít možnost opětovného soudního projednání četných exponovaných případů, které polarizovaly Turecko,
- uznat trestnost nenávistných verbálních projevů z důvodu sexuální orientace.

➤ Svoboda projevu a sdělovacích prostředků

V zemích procesu rozšíření, kde již působí pluralitní média, již většinou mají zavedený právní rámec pro svobodu projevu a svobodu sdělovacích prostředků. Situace týkající se svobody projevu a sdělovacích prostředků se však v minulém roce v některých zemích prakticky zhoršila. Naléhavě je třeba řešit řadu důležitých výzev a vážným problémem zůstává zasahování vlády do svobody sdělovacích prostředků. Je zapotřebí více úsilí k zajištění politické a finanční nezávislosti veřejnoprávních vysílacích organizací a posílení regulačních orgánů a funkční seberegulace sdělovacích prostředků. Je rovněž nutné řešit neoficiální ekonomický tlak na sdělovací prostředky, mimo jiné prostřednictvím transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků, jež zabraňuje jeho nadměrné koncentraci, a pomocí transparentních pravidel pro zadávání zakázek týkajících se propagace vlády. Atmosféru strachu a cenzury přizívuje v některých zemích neustálé násilí na novinářích a jejich zastrasování, přičemž úřadům se jen málo daří identifikovat a náležitě trestat pachatele. Někdy samy vlády přispívají k atmosféře, v níž jsou jako zrádci demonizováni novináři kritizující vládní politiku, což vede k autocenzuře. Ačkoli byla zrušena trestnost pomluvy, stíhání novinářů pokračuje. Je nutné rozvíjet soudnictví a školit soudce, aby se zabránilo zneužívání státní moci.

V procesu přistoupení do EU Komise nadále určuje priority práce v oblasti svobody projevu a sdělovacích prostředků. Komise prozkoumá možnost uspořádat v roce 2015 spolu s Evropským parlamentem třetí hodnotící konferenci Speak-Up!, na níž se sejdou hlavní zúčastněné strany z řad sdělovacích prostředků, občanské společnosti a vnitrostátních orgánů. Později v tomto roce Komise poprvé udělí cenu za investigativní žurnalistiku.

➤ Ochrana menšin, včetně Romů

Obecně platí, že byly zavedeny správné a dobře propracované právní rámce na ochranu menšin. Provádění v praxi je často komplikované, zejména tam, kde existuje spojitost s nedávnými konflikty. Více je třeba udělat k zajištění řádného provedení právních závazků a

lepšimu řešení potíží, na které narážejí etnické menšiny. Otázky, jako je používání menšinových jazyků, přístup ke vzdělání a politické zastoupení, vyžadují často větší pozornost. Obecnou kulturu přijímání menšin je třeba podporovat a proti nepřátelství ze strany společnosti bojovat pomocí vzdělávání, rozsáhlé veřejné diskuse a osvětou. Nutná je nulová tolerance a proaktivní přístup k případům nenávistných verbálních projevů, diskriminace, násilí a zastrašování z důvodu etnického původu. Je důležité upevnit ucelený rámec pro boj proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie v oblastech, jako jsou audiovizuální média, sport, politika, vzdělávání a internet.

Ve všech zemích západního Balkánu a v Turecku vyvolává situace většiny romských komunit vážné znepokojení. Romové jsou velmi často oběťmi rasismu, diskriminace a sociálního vyloučení a žijí v extrémní chudobě, přičemž se jim nedostává v dostatečné míře přístupu ke zdravotní péči, vzdělání a odborné přípravě, bydlení a zaměstnání. Problémem jsou též chybějící občanské doklady. V dubnu 2014 uspořádala Komise summit o Romech na vysoké úrovni, aby upozornila na problémy, jimž čelí Romové v celé Evropě, včetně Romů v zemích procesu rozšíření. Summit podtrhl zvláštní úlohu místních orgánů při zajišťování sociálního začlenění Romů. V roce 2014 Komise zřídila cenu za začleňování Romů do společnosti jako uznání neocenitelného přínosu nevládních organizací k integraci Romů.

Komise úzce spolupracuje se všemi zeměmi procesu rozšíření na zajištění přiměřeného provádění a sledování vnitrostátních strategií integrace Romů a návazných opatření. Finanční podpora z NPP se také zvyšuje a lépe zaměřuje na podporu udržitelného pokroku v pěti prioritních oblastech, tj. vzdělávání, zaměstnanosti, zdraví, bydlení a občanských dokladů. Komise hodlá posílit strategickou spolupráci s mezinárodními organizacemi a dalšími dárci. Začleňování Romů se stalo vnitrostátní prioritou díky důrazné politické vůli na všech úrovních, přičemž odpovědnost za to převzaly všechny zúčastněné subjekty.

Podpora předškolního vzdělávání — romští pedagogičtí asistenti v Srbsku:

Od roku 2008 působí v zemi síť více než 170 pedagogických asistentů, kteří pomáhají zvyšovat počet romských dětí ve školách a podporují dokončení základních škol. Asistenti pomáhají žákům ze zranitelných skupin, z toho mnoha Romům, organizují vyučování a udržují styk s rodiči. Tato iniciativa, která je nyní pevnou součástí srbského vzdělávacího systému, vedla k podstatnému nárůstu počtu žáků v nižších třídách a v předškolních programech.

➤ Sexuální orientace a genderová identita

Na západním Balkáně a v Turecku jsou stále rozšířeny homofobie, diskriminace a nenávistně motivované trestné činy, včetně násilí a zastrašování na základě sexuální orientace a genderové identity. Existuje naléhavá potřeba rozšířit antidiskriminační právní předpisy v Turecku a Bývalé jugoslávské republice Makedonii tak, aby do své působnosti zahrnuly oblast sexuální orientace a genderové identity. V těchto dvou zemích a též v Bosně a Hercegovině a Kosovu je třeba uzákonit trestné činy z nenávisti. Je nutná odborná příprava pracovníků donucovacích orgánů, úřadů veřejných ochránců práv, soudců a odborníků v oblasti sdělovacích prostředků, aby se zvýšilo povědomí o nových právních předpisech, zajistilo jejich řádné provádění a přispělo k rostoucímu porozumění.

Je třeba uplatňovat nulovou toleranci k verbálním projevům nenávisti, stejně tak je třeba silná vůdčí ruka úřadů, aby se změnilo často nepřátelské postoje společnosti vůči lesbám, gayům, bisexuálům, transgender osobám a intersexuálním lidem (LGBTI). Země musí přijmout opatření pro boj proti stereotypům a nesprávným informacím, a to i ve vzdělávacím systému.

Nelze se odvolávat na náboženské nebo kulturní hodnoty a obhajovat jimi jakoukoli formu diskriminace. Svoboda shromažďování a projevu by měla být chráněna také cestou vhodného přístupu k pochodům hrdosti.

Komise spolu s Evropským parlamentem a italským předsednictvím Rady uspořádá koncem podzimu konferenci na vysoké úrovni, která provede bilanci stavu a pokroku dosaženého v problematice LGBTI a na níž dojde k výměně osvědčených postupů.

Zlepšování policejní reakce na násilí proti LGBTI osobám v Bosně a Hercegovině:

Značný počet případů vyhrožování a násilí vůči osobám na základě jejich sexuální orientace nebyl v tomto regionu obvykle v hlášeních vykazován. Zčásti je to vinou nezájmu či dokonce nepřátelství ze strany policie a společnosti a nedostatečné důvěry v reakci úřadů. Policie v Sarajevu jmenovala speciálně vyškolené styčné důstojníky pro vyřizování případů homofobního vyhrožování a útoků. Tato iniciativa je výsledkem dobré spolupráce mezi policií a nevládními organizacemi a zvýšila u policie povědomí o potřebě řešit tento jev vážněji a vhodně reagovat na všechny případy trestných činů páchaných z nenávisti.

➤ Práva žen

Je třeba učinit více pro podporu práv žen a pro zajištění rovnosti žen a mužů. Je třeba řešit diskriminaci v zaměstnání, jakož i nízkou míru účasti žen na pracovním trhu. Přetrvávají stereotypy a tradiční role mužů a žen, v některých případech do té míry, že vážně omezují schopnost žen domoci se svých práv, zejména v Turecku. V Kosovu narážejí ženy na závažné překážky při uplatňování práva dědit půdu. Ve většině zemí tohoto regionu ratifikovali Úmluvu Rady Evropy o předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boji proti němu, která vstoupila v platnost v tomto roce. Rozhodující je její provedení, neboť **násilí páchané na ženách** a poskytování podpory obětem stále představuje problém ve všech zemích. V Turecku vzbuzuje i nadále vážné obavy domácí násilí, násilí a útlak z důvodu „ochrany cti“ a problém předčasných a vynucených sňatků. Úmluva stanoví řadu deliktů charakterizovaných jako násilí na ženách, které je třeba trestně stíhat. Patří sem psychické, fyzické a sexuální násilí, včetně znásilnění, nuceného sňatku a pronásledování (*stalking*).

Komplexní program rovnosti mužů a žen v Černé Hoře:

Politická linie a nová legislativa připravily v několika posledních letech půdu pro řešení přístupu žen k lidským právům a zlepšení jejich možností podílet se na politickém, ekonomickém a sociálním vývoji. Aby Černá Hora zajistila provádění zákonů a politik, zahájila komplexní program rovnosti žen a mužů s cílem zlepšit osobní integritu, ekonomické postavení a politické zastoupení žen. V rámci programu vznikly multidisciplinární týmy pro boj s násilím na ženách, které napomohly k vyššímu zastoupení žen v parlamentu.

➤ Práva dítěte

Více je třeba učinit pro ochranu práv dítěte, zvláště pro zajištění ochrany před všemi formami násilí, pro zajištění přístupu ke spravedlnosti a soudům pro mladistvé a pro prosazení komunitní a rodinné péče jako alternativy umístování dětí bez rodičovské péče do ústavů (tzv. deinstitucionalizace). Ve většině zemí tohoto regionu jsou už zavedeny právní rámce a akční plány, leč jejich provádění zaostává.

III. REGIONÁLNÍ A BILATERÁLNÍ OTÁZKY A PŘEKONÁVÁNÍ DĚICTVÍ MINULOSTI

Dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce jsou základními prvky procesu stabilizace a přidružení.

Dobré sousedské vztahy byly posíleny prostřednictvím intenzivnější spolupráce a styků na bilaterální úrovni také v tak citlivých oblastech, jako jsou válečné zločiny, návrat uprchlíků, mimo jiné cestou realizace regionálního programu bydlení v rámci Sarajevského procesu⁴, kde nyní probíhá výstavba bytů, a v oblasti organizované trestné činnosti a policejní spolupráce. Dosažený pokrok je třeba upevnit. Zápaly, které v květnu těžce zasáhly Bosnu a Hercegovinu a Srbsko, vyvolaly nejen silnou reakci EU, v níž vynikla solidarita EU a výhody těsnější integrace, ale vedly také k dobré spolupráci mezi těmito dvěma zeměmi a v celém regionu. Silná solidarita se projevila nejen po národní a etnické linii, ale zejména, nikoli však pouze tam, mezi řadovými občany. Političtí lídři by se měli chopit příležitosti a využít této dobré vůle k budování budoucí spolupráce na společných úkolech na cestě do EU.

Je třeba dále usilovat o překonání **dvoustranných sporů** mezi zeměmi procesu rozšíření a se stávajícími členskými státy. Dvoustranné vztahy v regionu nadále zatěžuje mnoho nevyřešených otázek, zejména těch, které vznikly po rozpadu bývalé Jugoslávie, například spory mezi různými etniky a spory ohledně statusu, postavení menšin, odpovědnosti za válečné zločiny, pohřešovaných osob a vymezení hranic. Zásadně protichůdné pohledy na nedávnou historii jsou pro vztahy rovněž zátěží. Mělo by se pokračovat v počátečních krocích na podporu iniciativy pro pravdu a usmíření RECOM. Usmíření má zásadní význam pro stabilitu a pro vytváření takového prostředí v jihovýchodní Evropě, které povede k překonání dědictví minulosti, a tím k minimalizaci rizika politického zneužití otevřených dvoustranných otázek.

Dvoustranné spory by měly být řešeny příslušnými stranami co nejdříve a neměly by zpomalovat proces přistoupení, který by měl vycházet ze stanovených podmínek. Komise naléhavě vyzývá strany, aby vyvinuly veškeré úsilí k vyřešení zbývajících sporů v souladu se zavedenými zásadami a prostředky, včetně případného postoupení některých záležitostí Mezinárodnímu soudnímu dvoru nebo jiným stálým či ad hoc subjektům pro řešení sporů. Jednání o přistoupení mohou znamenat politický impuls pro řešení sporů. Narovnání vztahů mezi Srbskem a Kosovem musí pokračovat a Bruselskou dohodu⁵ je třeba provést. EU začlenila požadavek narovnání vztahů do rámce pro vyjednávání se Srbskem a do jednání o dohodě o stabilizaci a přidružení s Kosovem. Pokud jde o Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii, je udržování dobrých sousedských vztahů i nadále nezbytné, včetně bezodkladného vyjednaného a oboustranně přijatelného vyřešení problému s názvem země pod záštitou OSN. Komise bude nadále nabízet politickou podporu a další pomoc všem dotčeným zemím, aby bylo možné co nejdříve nalézt řešení dvoustranných otázek, a i nadále bude aktivně podporovat úsilí o nalezení řešení na jiných fórech.

Dobré sousedské vztahy jsou i nadále posilovány prostřednictvím různých iniciativ **regionální spolupráce**. Komise plně podporuje činnost procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEEC) a Rady pro regionální spolupráci, včetně regionální strategie 2020. Komise vítá zřízení regionálního parlamentního shromáždění SEEC v květnu i nedávno zahájenou posílenou spolupráci mezi šesti zeměmi západního Balkánu v rámci procesu stabilizace a přidružení. V rámci této iniciativy došlo v poslední době k důležitým kontaktům mezi ministry zahraničních věcí a ministry financí z daného regionu, během nichž diskutovali

⁴ Chorvatsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina a Černá Hora.

⁵ „První dohoda o zásadách pro narovnání vztahů“ z dubna 2013.

o společných problémech, zejména v oblasti správy ekonomických záležitostí. Spolupráce pokračovala na dalších regionálních fórech, jako je středoevropská zóna volného obchodu (CEFTA), Energetické společenství a Regionální institut pro veřejnou správu. Je důležité, aby se tyto iniciativy doplňovaly, aby byly inkluzivní a aby je země regionu měly za vlastní a staraly se o jejich rozvoj. Komise vítá, že na berlínské schůzce na nejvyšší úrovni v srpnu byla vyslovena silná politická podpora evropské perspektivě západního Balkánu. Budou se konat i další výroční summity a pořadatelem toho příštího bude Rakousko. „Berlínský proces“ může být užitečný pro podporu reforem a odsouhlasení realistických priorit pro klíčové investice do propojení. Může také posloužit coby pobídka k vyřešení otevřených dvoustranných problémů. Komise je připravena podpořit kroky navazující na tuto iniciativu.

***

IV. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Na základě výše uvedené analýzy a hodnocení jednotlivých zemí v shrnutí uvedených v příloze předkládá Komise tyto **závěry a doporučení**:

I

1. V posledních pěti letech Komise posílila důvěryhodnost politiky rozšíření a zvýšila její transformační sílu tím, že zajistila větší zaměření na řešení zásadních reforem v rané fázi procesu rozšíření. Komise kladla zvláštní důraz na **tři pilíře, tj. i) právní stát, ii) správu ekonomických záležitostí a iii) reformu veřejné správy.**
2. V roce 2012 představila Komise nový přístup k právnímu státu. Na základě zkušeností získaných v rámci evropského semestru stanovila Komise v roce 2013 rámec pro posílení správy ekonomických záležitostí. Letos přichází Komise s novými představami o podpoře reformy veřejné správy v zemích procesu rozšíření. Tyto tři pilíře posíleného procesu rozšíření jsou propojené a pokrok v těchto oblastech bude mít klíčový význam pro určení toho, kdy budou země plně připraveny na členství v EU.
3. Politika rozšíření EU nadále přispívá k vzájemným výhodám míru, bezpečnosti a prosperity v Evropě. Posiluje politickou a hospodářskou sílu EU a na dotčené země má silný **transformační účinek.** Dobře připravený proces přistoupení zajistí, aby rozšíření nebylo na úkor akceschopnosti Unie.
4. Desáté výročí **historického přistoupení deseti členských států** v květnu 2004 je připomínkou dosaženého pokroku. S rozšiřováním EU se rozšiřují i příležitosti pro naše podniky, investory, spotřebitele, turisty, studenty a majitele nemovitostí. Z přistoupení měly prospěch jak země přistupující do EU, tak stávající členské státy. Rostly obchod a investice. Kvalita života občanů se zlepšila, neboť se začaly v širším měřítku používat normy EU v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany spotřebitele a další standardy.
5. Pro země západního Balkánu je **jasná perspektiva členství v EU**, kterou jim poskytují členské státy EU, klíčovým stabilizujícím faktorem. Podporuje pokrok při plnění nezbytných podmínek, včetně podmínek procesu stabilizace a přidružení. Zásadní význam mají dobré sousedské vztahy a inkluzivní regionální spolupráce.

Nepřetržité úsilí o řešení dvoustranných sporů a o překonání dědictví minulosti jsou rozhodující s ohledem na to, že tento region se ještě nedávno zmítal v konfliktech.

6. Rozšíření se stalo mocným nástrojem vnější politiky Unie. Vývoj v sousedství Unie podtrhuje význam politiky rozšíření coby nástroje dalšího prohlubování spolupráce v hlavních **otázkách zahraniční politiky**. Dvoustranný dialog o zahraniční politice by se měl s každou zemí procesu rozšíření posílit. Kapitola 31 (zahraniční, bezpečnostní a obranná politika) by se měla projednávat se zeměmi jednajícími o přistoupení hned na začátku rozhovorů. Komise podtrhuje význam toho, aby země procesu rozšíření postupně sladily své postoje se zahraničněpolitickými stanovisky EU. Zdůrazňuje také důležitost společné bezpečnostní a obranné politiky, včetně například účasti na programech Evropské obranné agentury.
7. Proces přistoupení je důsledný, stojí na přísné ale spravedlivé **podmíněnosti**, stanovených kritériích a zásadě vlastních zásluh. Jedná se o zásadní předpoklad pro důvěryhodnost politiky rozšíření, pro poskytování pobídek zemím procesu rozšíření, aby prováděly dalekosáhlé reformy, a pro zajištění podpory občanů EU. Členské státy by společně s orgány EU měly vést diskusi založenou na dostatečných informacích o politických, hospodářských a sociálních dopadech politiky rozšíření.
8. Co se týče prvního pilíře, základem posíleného procesu přistoupení je posilování **právního státu**. Rázně je třeba provést reformu soudnictví a zajistit tak nezávislé a nestranné soudy schopné vynášet spravedlivé rozsudky. Země potřebují dosáhnout důvěryhodných výsledků ve vyšetřování, stíhání a odsouzení případů organizované trestné činnosti a korupce. Tresty by měly být odrazující a majetek nabytý trestnou činností by měl být zabavován. Právní stát podporuje podnikatelské a investiční prostředí, zajišťuje právní jistotu a přispívá ke konkurenceschopnosti, tvorbě pracovních míst a růstu.
9. Komise nadále uplatňuje nový přístup k právnímu státu, který schválila Rada v prosinci 2011. Když se o právním státě jedná na začátku procesu přistoupení, země mají nejvíce času na dosažení solidních výsledků při provádění reform. Je to prospěšné pro pevné zakořenění a nezvratnost reform. V souladu s novými přístupem je Komise rozhodnuta zajistit při jednání celkovou vyváženost. Pokrok v kapitolách 23 (soudnictví a základní práva) a 24 (svoboda, bezpečnost a právo) musí jít souběžně s celkovým pokrokem v jednáních. Komise připomíná existenci ustanovení o „celkové vyváženosti“ v rámcich pro jednání a možnost zastavit jednání o jiných kapitolách, pokud se zpožďuje pokrok v otázkách právního státu.
10. **Základní práva** jsou většinou zakotvena v právním rámci zemí procesu rozšíření, leč více je třeba vykonat pro jejich dodržování v praxi. Zvláště znepokojivá je nadále situace v oblasti svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků. Je třeba lépe chránit práva příslušníků menšin. Diskriminace a nepřátelství vůči zranitelným skupinám, mimo jiné z důvodu sexuální orientace, zůstávají nadále zdrojem obav. Je třeba vynaložit další úsilí o prosazování práv žen, včetně potírání domácího násilí, a práv dětí a osob se zdravotním postižením. Země procesu rozšíření je třeba lépe začlenit do rámců EU a podporovat šíření osvědčených postupů. Komise za tímto účelem důrazně nabádá kandidátské země, aby pokračovaly v přípravách na svou účast na práci Agentury EU pro základní práva v postavení pozorovatelů.
11. Co se týče druhého pilíře, posílení **správy ekonomických záležitostí a konkurenceschopnosti** v zemích procesu rozšíření je rozhodující pro splnění

ekonomických kritérií pro členství v EU. Je třeba zintenzivnit reformy a dosáhnout tak udržitelného růstu, zlepšit podnikatelské prostředí a podporovat investice. Je třeba se zabývat vysokou nezaměstnaností, zvláště mezi mladými lidmi. Podpora hospodářského rozvoje by měla také zmírnit migrační tlak na EU. O možné potřebě a o charakteru přechodných opatření nebo ochranného mechanismu proti volnému pohybu pracovních sil se bude jednat během přístupových jednání o budoucím rozšíření se zohledněním posouzení budoucího dopadu.

12. Na základě zkušeností získaných v rámci evropského semestru a z posílené správy ekonomických záležitostí v EU zahájila Komise vylepšenou spolupráci se zeměmi procesu rozšíření. Pokud jde o západní Balkán, Komise předpokládá zpracování národních programů hospodářských reforem, které budou mít dvě části. V první části bude vylepšená verze stávajících předvstupních hospodářských programů pro kandidátské země a hospodářských a fiskálních programů pro potenciální kandidátské země rozšířených také na Kosovo. V této části bude stanoven střednědobý rámec makroekonomické a fiskální politiky se zvýšeným důrazem na posouzení vnější udržitelnosti a strukturálních překážek růstu. V druhé části budou zahrnuty strukturální a svým charakterem odvětvové reformy, jež mají největší význam pro lepší konkurenceschopnost a růst, včetně investičních potřeb do infrastruktury. V zájmu posílení dohledu budou z hodnocení i nadále vyplývat cílenější politické pokyny pro každou zemi. V případě Turecka bude zahájen ekonomický dialog na vysoké úrovni.
13. Co se týče třetího pilíře, prioritou ve všech zemích je **reforma veřejné správy**. Veřejná správa je stále přespříliš politizovaná. Je třeba zlepšit transparentnost, odpovědnost, profesionalitu a akceschopnost veřejné správy. Větší pozornost si vyžadují potřeby občanů a podniků. Více je třeba se věnovat též řízení veřejných financí. Komise bude lépe integrovat reformu veřejné správy do procesu rozšíření. V zemích procesu rozšíření byly založeny nebo se zakládají „zvláštní skupiny pro reformu veřejné správy“. Tyto zvláštní skupiny se stanou hlavní platformou urychlení reformy veřejné správy. V Radě stabilizace a přidružení/Výboru pro stabilizaci a přidružení by mělo docházet k více strukturované politické diskusi o hlavních otázkách. K podpoře nutné reformy by se měla využít i jednání o přistoupení. Hlavní otázky by se měly řešit v rámci příslušných kapitol – zejména v rámci veřejných zakázek, finanční kontroly, soudnictví a základních práv, daní a hospodářské a měnové politiky – a na mezivládních konferencích. Tyto zvláštní skupiny budou také fórem, kde se budou řešit průřezové otázky reformy veřejné správy z příslušných kapitol jednání, sledovat pokrok a zajišťovat konzistentnost. Výsledky se promítnou zpět do jednání o kapitolách.
14. Pro podporu reforem v zemích procesu rozšíření je rozhodující lepší fungování a nezávislost hlavních demokratických institucí. To znamená zajistit konstruktivní a udržitelný dialog napříč celým politickým spektrem a zejména v parlamentu. Rovněž je třeba učinit více pro podporu prostředí příznivého pro organizace občanské společnosti. Silná občanská společnost zvyšuje politickou odpovědnost a přispívá k hlubšímu porozumění reforem souvisejících s přistoupením k EU.
15. **Dobré sousedské vztahy** jsou základním prvkem procesu stabilizace a přidružení. Neustále je třeba usilovat o překonání dědictví minulosti, podporu usmíření a řešení **dvoustranných sporů** mezi zeměmi procesu rozšíření a s členskými státy. Dvoustranné spory by měly být řešeny příslušnými stranami co nejdříve a neměly by zpomalovat proces přistoupení, který by měl vycházet ze stanovených podmínek.

16. V minulém roce dále posílila **regionální spolupráce**. Komise plně podporuje úsilí procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECp) a Rady pro regionální spolupráci, včetně regionální strategie 2020. Pozitivní bylo stále širší zapojování Kosova do regionálních iniciativ. Komise vítá zahájení posílené spolupráce mezi šesti zeměmi západního Balkánu v rámci procesu stabilizace a přidružení. Tento vývoj upevňuje multilaterální rozměr politiky rozšíření, podporuje inkluzivní spolupráci a výměnu osvědčených postupů při správě ekonomických záležitostí a podporuje propojitelnost v rámci regionu i s EU. Komise rovněž vítá, že na berlínském schůzce na nejvyšší úrovni v srpnu byla vyslovena silná politická podpora evropské perspektivě západního Balkánu. Budou se konat i další výroční summity a pořadatelem toho příštího bude Rakousko. „Berlínský proces“ může být užitečný pro podporu reform a odsouhlasení realistických priorit pro klíčové investice do propojení. Může také posloužit coby pobídka k vyřešení otevřených dvoustranných problémů. Komise je připravena podpořit kroky navazující na tuto iniciativu.
17. V roce 2014 byl uveden do života nový **nástroj předvstupní pomoci**. Prostřednictvím NPP II poskytne EU 11,7 miliardy EUR v letech 2014–2020 na podporu zemím procesu rozšíření pro jejich přípravu na přistoupení a také na regionální a přeshraniční spolupráci. NPP II se více zaměřuje na priority přistoupení do EU v oblasti demokracie a právního státu, stejně tak jako v oblasti konkurenceschopnosti a růstu. NPP II zavádí také odvětvový přístup, pobídky pro dosahování konkrétních výsledků, vyšší rozpočtovou podporu a priority projektů. Koordinovaný přístup je nutný pro velké investice do hlavních koridorů infrastruktury. Sílí koordinace s mezinárodními finančními institucemi. Investiční rámec pro západní Balkán bude i nadále podporovat investice, jež posílí zaměstnanost a růst a podpoří propojitelnost v tomto regionu.

II

18. **Černá Hora:** V přístupových jednáních se pokročilo vpřed. Analýza *acquis* EU (tzv. screening) byla dokončena v květnu 2014. V prosinci byla zahájena jednání o kapitole 23 (soudnictví a základní práva) a kapitole 24 (svoboda, bezpečnost a právo). Na základě akčních plánů, které Černá Hora přijala, stanovila EU komplexní sadu 84 prozatímních referenčních kritérií pro kapitoly 23 a 24. Tato referenční kritéria představují jasnou orientaci pro budoucí reformy. Celkem byla zahájena jednání o dvanácti kapitolách a prozatímně byly uzavřeny dvě kapitoly.
19. Začalo provádění akčních plánů. Po sblížení příslušných právních předpisů s ústavními reformami z července 2013 byla zvolena a jmenována řada klíčových představitelů justice a státního zastupitelství. Po několika pokusech nakonec parlament v říjnu 2014 jmenoval nového nejvyššího státního zástupce. Zvýšila se akceschopnost soudů. Byl upevněn právní rámec na ochranu základních práv, včetně zákona o veřejném ochránci práv.
20. Četná opatření však byla přijata se zpožděním, zvláště pokud šlo o legislativní reformy a zejména pokud měla protikorupční charakter. Přijatá legislativní opatření nepřinesla zatím v praxi žádné výsledky. Černá Hora by měla urychleně zajistit přijetí vhodné právní úpravy financování politických stran. Je třeba dosáhnout důvěryhodných výsledků ve vyšetřování, stíhání a pravomocném odsouzení případů korupce, včetně korupce na vysoké úrovni. Mělo by se zajistit systematické využívání nástrojů pro zabavování a konfiskaci majetku. Přetrvává vážné znepokojení ohledně svobody projevu a sdělovacích prostředků. Je třeba urychlit vyšetřování případů násilí

na novinářích. Je třeba navázat konstruktivní politický dialog a obnovit důvěru ve volební proces a státní instituce. Pro udržení dynamiky pohybu na cestě do EU bude rozhodující posílení správních kapacit v otázkách integrace do EU. Nezbytné je též odpolitizování státní služby a zvýšení její profesionality. Je třeba provést ekonomickou reformu, zabývat se alespoň vysokou nezaměstnaností a zlepšit podnikatelské prostředí. Naléhavě se vyžaduje udržitelné řešení pro výrobce hliníku KAP, které by bylo souladné s dohodou o stabilizaci a přidružení.

21. Hluboké a trvalé politické reformy nezbytné pro posílení právního státu vyžadují silné politické odhodlání. Černá Hora je první zemí, která otevřela kapitoly 23 a 24 v podmínkách nového přístupu k právnímu státu v přístupových jednáních. Komise připomíná existenci ustanovení o „celkové vyváženosti“ rámce pro jednání. Pokrok v plnění prozatímních referenčních kritérií v kapitolách o právním státu a hmatatelnými výsledky prokázané odstranění příslušných výše zmíněných nedostatků ovlivní celkové tempo přístupových jednání, včetně agendy budoucích mezivládních konferencí.
22. **Srbsko:** V současné době probíhají se Srbskem jednání o přistoupení k EU. Evropská rada rozhodla o zahájení jednání na základě pokroku, jehož Srbsko dosáhlo v reformách, a jeho závazku narovnat své vztahy s Kosovem. První mezivládní konference o jednáních se konala v lednu 2014. Analýza *acquis* EU (tzv. screening) pokračuje podle plánu. Těžké záplavy, jež zasáhly zemi v květnu, měly značný sociálně-ekonomický dopad. EU reagovala okamžitě rozsáhlými záchrannými operacemi a pomocí a v červenci zorganizovala konferenci dárců. Mezinárodní společenství přislíbilo významnou pomoc pro fázi obnovy a rekonstrukce.
23. Srbsko dosáhlo určitého pokroku v reformě veřejné správy. Přijalo komplexní strategii a posílilo koordinaci a plánování. Pokud jde o soudnictví, byla přijata důležitá právní úprava i pravidla hodnocení soudců a státních zástupců. Bylo jmenováno mnoho řádných předsedů soudů. V zemi je silné politické odhodlání potírat korupci. Bylo vyšetřováno několik případů na vysoké úrovni a bylo vynaloženo úsilí o zlepšení koordinace. Srbsko se aktivně podílelo na regionální spolupráci donucovacích orgánů.
24. Zajištění akceschopného a nezávislého soudnictví však vyžaduje nepolevující úsilí. Stále ještě nebyly přijaty klíčové právní předpisy, například zákon o bezplatné právní pomoci, zákon o ochraně oznamovatelů a zákon o střetu zájmů. Korupce je v mnoha oblastech stále rozšířená. Srbsko potřebuje dosáhnout konkrétních výsledků v boji proti korupci a organizované trestné činnosti. V praxi je třeba plně ctít základní práva, včetně ochrany nejvíce zranitelných skupin. Zhoršující se podmínky plného využívání svobody projevu vyvolávají znepokojení. Je třeba řešit slabé stránky ve veřejné správě. Na nálezy nezávislých regulačních orgánů je nutno lépe reagovat. Pro růst a řešení vysoké nezaměstnanosti mají velký význam ekonomické reformy.
25. Nová vláda má silný mandát a měla by proto využít příležitost a provádět reformy energicky. Před Srbskem stojí četné výzvy. Země musí aktivně podporovat inkluzivní charakter a transparentnost procesu přistoupení. Aby Srbsko podpořilo reformy, mělo by zlepšit plánování, koordinaci a sledování provádění nové právní úpravy a politik. V souladu s novým přístupem k otázkám právního státu byla stanovena referenční kritéria pro otevření kapitol 23 a 24. Ta od Srbska vyžadují, aby předložilo komplexní akční plány. Aby byla zajištěna celková vyváženost jednání, musí být pokrok v těchto kapitolách dosahováno souběžně s celkovým pokrokem v jednání.

26. Srbsko musí dodržet svůj závazek prosazovat regionální spolupráci a aktivně a konstruktivně se podílet na procesu narovnání vztahů s Kosovem, kde byl zaznamenán významný pokrok. Srbsko by mělo nadále zajišťovat provádění dohod, jichž bylo dosaženo během dialogu. Komise připomíná, že tak jako v případě kapitol o právním státě, rámec pro jednání vyžaduje pokrok v procesu normalizace vztahů s Kosovem v rámci kapitoly 35, k němuž musí dojít souběžně s celkovým pokrokem v jednáních. Kapitola 35 by se měla otevřít brzy po zahájení jednání. Zajistí se tím pevný rámec pro sledování provádění dosažených dohod.
27. **Bývalá jugoslávská republika Makedonie:** Přístupový proces Bývalé jugoslávské republiky Makedonie se ocitl v slepé uličce. Z důvodu nečinnosti ve věci doporučení Komise Radě nebyla přístupová jednání ještě ani zahájena. Zároveň se vláda dostatečně nevěnovala řešení četných klíčových problémů, a tím se negativně podepsala na udržitelnosti reform, což se v některých oblastech projevilo návratem do původního stavu.
28. Jistého pokroku bylo dosaženo v reformě veřejné správy a v aktivní regionální a mezinárodní policejní spolupráci. Země si udržuje vysokou úroveň harmonizace s *acquis* vzhledem k tomu, jak daleko se nachází v procesu přistoupení. Agenda EU je i nadále strategickou prioritou země.
29. Minulý rok se však objevily vážné obavy v souvislosti s rostoucí politizací státních institucí a kontrolou vlády nad sdělovacími prostředky, mimo jiné i v souvislosti s volbami, jak referovaly OBSE/ODIHR. Důvěra v státní instituce se postupně vytrácí. Rostou obavy ze selektivní spravedlnosti. Nadále se zhoršuje situace kolem svobody sdělovacích prostředků. V nedávných politických krizích mezi vládou a opozičními stranami se ukázalo, že stranické zájmy jsou stále víc nadřazovány národním zájmům. Jak vláda, tak opozice se musí postarat o to, aby se politické diskuse odehrávaly především v parlamentu, a přispět k vytvoření podmínek pro jeho řádné fungování. Vláda musí zajistit, aby opozice měla možnost plně vykonávat svou demokratickou kontrolní funkci. Současně se také opozice musí konstruktivně zapojit do demokratických procesů. V minulém roce se nekonalo ani jedno zasedání v rámci dialogu na vysoké úrovni o otázce přistoupení. Co se týče mezinárodních vztahů, je třeba vybudovat větší důvěru mezi komunitami. Je třeba dokončit přezkum ochranské rámcové dohody a provést její doporučení.
30. Nadále je velmi důležité přijmout rozhodné kroky vedoucí k vyřešení „problému s názvem“, který má země s Řeckem. To, že se strany tohoto sporu nedokázaly dohodnout na kompromisu ani po 19 letech rozhovorů zprostředkovaných OSN, má přímý a negativní dopad na evropskou orientaci země. Nutná jsou rozhodná opatření, stejně tak jako proaktivní podpora nejvyšších představitelů EU. Komise připomíná své stanovisko, že kdyby probíhalo prověřování (*screening*) a diskuse v Radě o rámci pro jednání, mohl by vzniknout nezbytný impuls pro nalezení vyjednaného a vzájemně přijatelného řešení otázky názvu země ještě před otevřením kapitol.
31. S ohledem na to, jakého celkového pokroku tato země dosáhla, se Komise domnívá, že politická kritéria jsou nadále dostatečně plněna a trvá na svém doporučení zahájit jednání o přistoupení, avšak s politováním zaznamenala zpátečnické kroky učiněné loňského roku. Komise naléhá na úřady, aby přijaly rozhodná opatření k řešení obav týkajících se rostoucí politizace a prohlubujících se nedostatků, pokud jde o nezávislost soudnictví a svobodu projevu, aby tak bylo možné v budoucích letech splnit její doporučení. Komise je nadále odhodlána pomoci této zemi ve snaze o řešení

všech reforem souvisejících s EU, mimo jiné i prostřednictvím inkluzivního dialogu na vysoké úrovni o otázce přistoupení, a tak plně využít potenciál vztahů.

32. **Albánie:** Rozhodnutí Evropské rady z června 2014 udělit Albánii status kandidátské země bylo projevem uznání reformních kroků. Znamená také pobídku k urychlení tempa reforem. V listopadu 2013 zahájila Komise s Albánií dialog na vysoké úrovni, aby jí pomohla udržet zaměření na proces její integrace do EU a mohla sledovat postup reforem podle hlavních priorit, jež byly stanoveny pro zahájení přístupových jednání. V květnu 2014 přijala Albánie plán, který stanoví plánované reformy a jejich skladbu podle hlavních priorit.
33. Albánie dosáhla v minulém roce pokroku. Byly učiněny další kroky směrem k reformě soudnictví. Vláda ukázala politickou vůli jednat rozhodně v prevenci a potírání korupce. Legislativní rámec byl posílen a zlepšila se koordinace politiky a sledování na centrální úrovni. Boj proti organizované trestné činnosti vykazuje v řadě oblastí pozitivní trend, jelikož se zintenzivnila činnost donucovacích orgánů, zejména pokud jde o zabavené drogy a trestnou činnost spojenou s drogami, hospodářskou trestnou činnost a obchodování s lidmi. Byly učiněny některé kroky k lepšímu uznání práv leseb, gayů, bisexuálů, transgender osob a intersexuálních lidí.
34. Mnoho nedostatků však přetrvává, zvláště v oblasti právního státu. Spousta práce ještě čeká. Velkou výzvou představuje boj s korupcí a organizovanou trestnou činností. Albánie bude muset vynaložit značné a nepolevující úsilí, aby realizovala hlavní priority stanovené pro zahájení přístupových jednání. Albánie bude muset rázně pokračovat v reformě veřejné správy s cílem zvýšit její profesionalitu a odpolitizovat ji; po důkladné konzultaci s Benátskou komisí a prostřednictvím inkluzivního procesu provést komplexní reformu soudnictví s cílem posílit jeho nezávislost, akceschopnost a odpovědnost; zintenzivnit své protikorupční úsilí a podniknout další rozhodné kroky v boji oproti organizované trestné činnosti s cílem dosáhnout solidních výsledků v proaktivním vyšetřování, stíhání a odsouzení v obou těchto oblastech a přijmout účinná opatření k posílení ochrany lidských práv, včetně Romů, a antidiskriminační politiky a rovněž uplatňování vlastnických práv. Pokud jde o svobodu projevu a sdělovacích prostředků, vláda nerealizovala stanovené priority. Je třeba obnovit všechny zákonné funkce úřadu pro audiovizuální média a v praxi zaručit jeho nezávislost. Albánie by měla provádět ekonomické reformy zaměřené na zvýšení konkurenceschopnosti a řešení vysoké nezaměstnanosti, zabývat se vysokou mírou stínové ekonomiky v hospodářském životě a zlepšit podnikatelské prostředí.
35. Důležité je, aby reformní proces byl doprovázen konstruktivním a udržitelným politickým dialogem mezi vládou a opozicí. Jak vláda, tak opozice nesou odpovědnost za to, že politické diskuse se budou odehrávat především v parlamentu a že přispějí k vytvoření podmínek pro jeho řádné fungování. Vláda musí zajistit, aby opozice měla možnost plně vykonávat svou demokratickou kontrolní funkci. Současně se také opozice musí konstruktivně zapojit do demokratických procesů. Kompromisní a konstruktivní práce v parlamentě je zásadní pro udržitelnost reforem. Zřízení Národní rady pro začlenění do EU, sdružující všechny zúčastněné strany, pomůže zlepšit inkluzivní charakter reformního procesu. Je také klíčem ke konsensu o příslušných reformách v celé albánské společnosti.
36. **Bosna a Hercegovina** Bosna a Hercegovina v procesu evropské integrace nepostoupila. Přetrvává nedostatek kolektivní politické vůle ze strany předních politických představitelů zabývat se reformami nutnými pro postup vpřed na cestě do

EU. V politických a ekonomických záležitostech i v přibližování se evropským normám bylo dosaženo jen velmi omezeného pokroku. Těžké záplavy, jež zasáhly zemi v květnu, měly značný sociálně-ekonomický dopad. EU reagovala okamžitě rozsáhlými záchrannými operacemi a pomocí a v červenci zorganizovala konferenci dárců. Mezinárodní společenství přislíbilo významnou pomoc pro fázi obnovy a rekonstrukce.

37. Rozsáhlé, občany vedené protesty počátkem roku 2014 dokládají křehkost sociálně-ekonomické situace. Komise zahájila tři iniciativy, aby přesunula pozornost na reformy a otázky, které občany zajímají především. Rozšířila strukturovaný dialog o spravedlnosti mezi EU a Bosnou a Hercegovinou na další aspekty právního státu, konkrétně na boj s korupcí. Zřídila smíšenou pracovní skupinu zástupců EU a Bosny a Hercegoviny, jež má urychlit realizaci projektů financovaných EU. Zaměřila se na posílení správy ekonomických záležitostí. Součástí toho byla i společná iniciativa „Pakt pro růst a zaměstnanost“ s hlavními aktéry, včetně mezinárodních finančních institucí. V nadcházejících měsících bude tento pakt měřítkem nezbytné ekonomické reformy. Stane se i základem národního programu hospodářských reforem, který má země podle očekávání Komise vypracovat do konce ledna 2015.
38. Absence účinného koordinačního mechanismu v záležitostech souvisejících s EU se nadále negativně projevuje na spolupráci země s EU. Pokračovalo politické napětí v Radě ministrů, jež souviselo s rozdělením pravomocí mezi různými úrovněmi státní správy. Situaci ztěžuje složité institucionální uspořádání v zemi. Proto se nekonala tři z posledních šesti zasedání podvýborů zřízených prozatímní dohodou. Bosna a Hercegovina také stále odmítá upravit tuto dohodu se zohledněním své tradiční obchodní výměny s Chorvatskem před jeho vstupem do EU. Komise podnikla kroky k tomu, aby pozastavila Bosně a Hercegovině některé obchodní výhody, pokud nebudou úpravy dokončeny do konce roku 2015. Dohoda o stabilizaci a přidružení podepsaná v roce 2008 a ratifikovaná v roce 2011 zatím nevstoupila v platnost, jelikož Bosna a Hercegovina dosud nesplnila podmínky.
39. Zúčastnění političtí aktéři se nedokázali dohodnout na celostátních strategiích v odvětví energetiky, dopravy a životního prostředí, které jsou nutné pro čerpání z nástroje předvstupní pomoci. Vedlo to k podstatnému snížení finančních prostředků v těchto oblastech a jejich přesunu na pomoc, která se dostává přímo občanům. Dosažení nezbytné dohody otevře Bosně a Hercegovině možnost plně využívat dostupné finanční prostředky.
40. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Sejdić a Finci nebylo zatím provedeno ani přes intenzivní úsilí Komise usnadnit překonání zbývajících překážek. Rozsudek je nadále zneužíván k úzce stranickým politickým a etnickým zájmům a jeho řešení je vázáno na jiné otázky.
41. Aby mohla Bosna a Hercegovina pokročit na cestě do EU, je důležité, aby byly po volbách neprodleně vytvořeny všechny úrovně státní správy a urychleně učiněny konkrétní reformní kroky. Vedoucí političtí představitelé dluží občanům Bosny a Hercegoviny jasnou představu o tom, kam země směřuje. Je třeba zlepšit akceschopnost a fungování politických institucí na všech úrovních státní správy. To platí zejména pro vzájemné působení mezi různými úrovněmi státní správy. Je třeba zřídit dobře fungující koordinační mechanismus v záležitostech souvisejících s EU. Veřejná správa také potřebuje ve všech směrech posílit.

42. **Kosovo:** Dokončení jednání o dohodě o stabilizaci a přidružení s Kosovem a její parafování v červenci je milníkem v procesu integrace Kosova do Evropy. Půjde o první ucelenou dohodu mezi EU a Kosovem. Dohoda o stabilizaci a přidružení stanoví posílený politický dialog, užší obchodní integraci, včetně otevření trhů EU pro kosovské průmyslové výrobky a zemědělské produkty, a nové formy spolupráce. Komise nyní očekává její podpis a uzavření. Po volbách v červnu se politické prostředí v Kosovu stále více polarizovalo a země se dostala do politické slepé uličky, v níž se některé klíčové reformy zpožďují.
43. Kosovo dosáhlo pokroku ve svém dialogu o uvolnění vízového režimu. Pokračovala dobrá spolupráce s misí EU na podporu právního státu (EULEX). Kosovské orgány přijaly významný politický závazek obnovit mandát mise a současně vzaly na sebe více odpovědnosti a dohodly se na zřízení zvláštního specializovaného soudu, který se bude zabývat případy, jež vyplynou ze šetření vedeného zvláštním vyšetřovacím útvarem. K završení tohoto procesu musí Kosovo přijmout nezbytné legislativní změny včetně úprav své ústavy. Kosovo by mělo spolupracovat s plánovaným soudem a vyrovnat se s minulostí.
44. Kosovo čelí mnoha problémům. Vážným problémem zůstává právní stát v Kosovu, včetně nezávislosti soudů, a omezené výsledky v boji proti organizované trestné činnosti a korupci. Je třeba učinit více pro řešení nedostatků, které byly vzneseny v rámci dialogu o vízech, včetně zmírňování bezpečnostních a migračních rizik vyplývajících z možného uvolnění vízového režimu. Nutnost strukturálních hospodářských reforem zaměřených na řešení vysoké nezaměstnanosti je stále naléhavější. Důležité reformy, například volební reforma a reforma veřejné správy, musí být provedeny v první řadě a musí se řešit ochrana menšin.
45. Kosovo musí aktivně pracovat na své agendě reforem souvisejících s EU a na prioritách, které zdůraznila studie proveditelnosti z roku 2012 a poslední zprávy o pokroku. V rámci dohody o stabilizaci a přidružení se Kosovo zavázalo ke komplexní reformě a sladění právních předpisů s *acquis* EU, a to i v oblasti právního státu, veřejné správy, hospodářství, hospodářské soutěže a obchodu. Kosovo by se mělo zaměřit na přípravu hladkého provádění dohody o stabilizaci a přidružení, včetně nezbytných struktur. Komise je připravena podporovat Kosovo v tomto přechodu do nové etapy jeho vztahů s EU a posílí dialog s Národní radou pro evropskou integraci.
46. Pokrok Kosova na cestě do jeho evropské budoucnosti byl možný díky tomu, že země postoupila vpřed v provádění reforem a byla trvale odhodlána narovnat své vztahy se Srbskem, kde byl zaznamenán významný pokrok. V tomto ohledu bude muset nová vláda Kosova zachovat závazek pokračovat v regionální spolupráci a aktivně a konstruktivně se podílet na narovnání vztahů se Srbskem. Kosovo by mělo nadále zajišťovat provádění dohod, jichž bylo dosaženo během dialogu.
47. Situace v severním Kosovu je i nadále napjatá. Všichni aktéři by měli spolupracovat s misí EULEX a zdržet se jednostranných kroků. Misi EULEX by se mělo dostat plné podpory při výkonu jejího mandátu v severní části Kosova. Je třeba vyvinout další úsilí a umožnit, aby čtyři obce na severu země mohly fungovat v rámci kosovského právního rámce.
48. **Turecko:** Turecko je kandidátskou zemí a strategickým partnerem Evropské unie. Jeho dynamické hospodářství je cenným přínosem pro prosperitu celého evropského kontinentu. Vzhledem k velmi vážnému vývoji v regionu, zejména Sýrii a Iráku, má

spolupráce v otázkách zahraniční politiky ještě větší význam. Význam další spolupráce v oblasti migrační politiky a energetické bezpečnosti podtrhuje rovněž strategická poloha Turecka. Hodnota této spolupráce se stává ještě zřejmější ve světle velkých výzev, které nastoluje nejnovější vývoj v našem společném sousedství, včetně krize na Ukrajině.

49. Aktivní a důvěryhodná jednání o přistoupení představují nejvhodnější rámec pro využití plného potenciálu vztahů EU-Turecko. Vzhledem ke svému jedinečnému rozsahu a hloubce podporuje proces přistoupení, jenž nemá jinou alternativu, provádění reforem souvisejících s EU a poskytuje důležitý základ pro intenzivnější dialog o zahraniční politice a bezpečnostních otázkách a pro posílení hospodářské konkurenceschopnosti a obchodních příležitostí. Pomáhá také posilovat spolupráci v oblasti energetiky, spravedlnosti a vnitřních věcí, včetně vízové politiky, migrační politiky a zpětného přebírání. Jednání o přistoupení musí znovu získat dynamiku a zároveň respektovat závazky EU a stanovené podmínky. EU by měla být i nadále důležitým opěrným bodem pro realizaci tureckých hospodářských a politických reforem. V tomto ohledu je v zájmu jak Turecka, tak EU, aby kritéria pro otevření kapitoly 23 (soudnictví a základní práva) a kapitoly 24 (svoboda, bezpečnost a právo) byla vymezena co nejdříve, což povede k zahájení jednání o těchto dvou kapitolách. Turecko může urychlit tempo jednání, když postoupí v plnění referenčních kritérií, splní požadavky rámce pro jednání a když bude respektovat své smluvní závazky vůči EU. Mohlo by to významným způsobem povzbudit proces vyjednávání. Do té doby by se spolupráce mezi EU a Tureckem měla rozvíjet ve všech důležitých oblastech, zejména těch, které jsou již uvedeny v pozitivního programu.
50. Turecko hraje důležitou regionální roli a aktivně se angažuje ve svém širším sousedství. V této souvislosti je třeba dále rozvíjet dialog a spolupráci v otázkách společného zájmu v oblasti zahraniční politiky. Vítána je pokračující účast Turecka na misích a operacích SBOP i jeho nedávná nabídka podílet se na misi EUFOR CAR a misi EUBAM Libye. Klíčový význam má úloha Turecka v souvislosti se Sýrií, obzvláště pokud jde velmi důležitou humanitární podporu, kterou poskytuje Sýřanům prchajícím před násilím za hranice. EU se zavázala, že bude nadále podporovat vlády a hostitelské komunity v zemích sousedících se Sýrií tak, aby se dokázaly účinně vypořádat s rostoucím přílivem uprchlíků a zvýšit svou odolnost. Turecko jasně vyjádřilo svou připravenost hrát aktivní úlohu v rámci koalice proti ISIL. Pro navázání užší spolupráce proti ISIL a sítím jeho financování by mělo být využito politického dialogu. Aktivní protiteroristický dialog mezi EU a Tureckem je vítán a měl by být ještě více posílen, zejména pokud jde o „zahraniční bojovníky“. Tato spolupráce bude dále posílena, až Turecko přijme další příslušné právní předpisy pro boj proti terorismu. EU i nadále nabádá Turecko, aby rozvíjelo svou zahraniční politiku v návaznosti na EU a v koordinaci s ní a aby postupně sbližovalo své politiky a postoje s politikami a postoji EU.
51. Pokračovalo provádění reforem přijatých v předchozích letech, zejména opatření oznámených v demokratizačním balíčku ze září 2013. Ústavní soud přijal řadu důležitých rozhodnutí, která prokázala odolnost ústavního systému země. Dohoda o zpětném přebírání osob mezi EU a Tureckem byla podepsána v prosinci 2013 souběžně se zahájením dialogu o uvolnění vízového režimu a vstoupila v platnost dne 1. října 2014, a tím dostaly vztahy mezi EU a Tureckem nový impuls. Bylo vynaloženo nové úsilí o mírové řešení kurdské otázky, zejména přijetím právních předpisů zaměřených na „vytvoření pevnějšího právního základu pro tento proces“.

Tento proces má pro Turecko historický význam a měl by probíhat v dobré víře na všech stranách.

52. Reakce vlády na obvinění z korupce v prosinci 2013 vyvolala vážné obavy, pokud jde o nezávislost soudnictví a dělbu moci. Četná přeražení a propuštění policistů, soudců a státních zástupců přes tvrzení vlády, že nesouvisela s protikorupčním případem, ovlivnila akceschopnost příslušných orgánů, a vyvolala otázky týkající se toho, jak byly zákonné postupy použity pro jejich formalizaci. Je velmi důležité, aby vyšetřování obvinění z korupce byla vedena řádně a zcela transparentně a aby byly zaručeny operační kapacity soudnictví a policie. Restriktivní přístup ke svobodě projevu se projevuje v pokusech o zákaz sociálních médií, jež následně zrušil Ústavní soud, a v tlacích na tisk vedoucích k širokému uplatňování autocenzury. Přístup přijatý v oblasti svobody shromažďování zůstává i nadále restriktivní. Turecké právní předpisy a jejich provádění, pokud jde o právo na shromažďování a o zásahy donucovacích orgánů, je třeba uvést do souladu s evropskými normami.
53. V této souvislosti bude pro Turecko prioritou podpora dialogu napříč politickým spektrem a šířeji i napříč společnostmi s cílem posílit snahu o reformu právního státu a věnovat zvláštní pozornost dodržování základních práv a svobod jak z hlediska práva, tak i v praxi. Zahájení jednání o kapitolách 23 a 24 by Turecku přineslo ucelený plán reforem v této důležité oblasti. Turecko se vyzývá, aby systematičtěji spolupracovalo s Komisí a dalšími příslušnými subjekty, jako je Rada Evropy, včetně Benátské komise. Obecně je třeba věnovat více pozornosti účinnému provádění stávajících právních předpisů. Ministerstvo pro evropské záležitosti hraje zásadní úlohu při zajišťování koordinace a slučitelnosti nových právních předpisů s právními předpisy EU. Komise očekává od Turecka konkrétní následná opatření po nedávno přijaté strategii EU, jejímž cílem je oživit proces přistoupení Turecka.
54. Pozitivní program, který byl zahájen v roce 2012, i nadále podporuje a doplňuje přístupová jednání s Tureckem prostřednictvím posílené spolupráce v řadě oblastí společného zájmu. Spolupráci by mohlo posílit více kontaktů na vysoké úrovni mezi Tureckem, EU a jejími členskými státy. Problémy v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, zejména pokud jde o migraci, je třeba je řešit posíleným společným úsilím. EU očekává plné a účinné provedení závazků Turecka, které mu vyplývají vůči všem členským státům z dohody o zpětném přebírání osob.
55. Turecko je se svou velkou a dynamickou ekonomikou významným obchodním partnerem EU a díky celní unii také cenným prvkem konkurenceschopnosti EU. Je čas pracovat na uvolnění plného potenciálu celní unie. EU by měla spolupracovat s Tureckem na rozšíření a modernizaci vzájemných obchodních vztahů ku prospěchu obou stran. Na základě hodnocení dokončeného v roce 2014 by se měla řešit také řada otázek souvisejících s fungováním celní unie. Je rovněž nezbytné navázat aktivní a dalekosáhlý hospodářský dialog. Další posílení spolupráce mezi EU a Tureckem v oblasti energetiky a pokrok v přístupových jednáních by usnadnily propojení a integraci trhů s energií. Hospodářskou spolupráci by velmi posílilo zahájení jednání o kapitole 5 (veřejné zakázky), kapitole 8 (hospodářská soutěž), kapitole 19 (zaměstnanost a sociální politika), jakmile Turecko splní nezbytná kritéria.
56. Komise zdůrazňuje všechna svrchovaná práva členských států EU. Patří mezi ně mimo jiné právo uzavírat dvoustranné dohody, jakož i právo provádět průzkum přírodních zdrojů a využívat jich v souladu s *acquis* EU a mezinárodním právem, včetně Úmluvy OSN o mořském právu. V souladu s opakovanými postoji Rady

a Komise z předchozích let musí nyní Turecko neodkladně splnit svůj závazek zajistit úplné provedení dodatkového protokolu a pokročit v narovnávání vztahů s Kyperskou republikou. To by mohlo významným způsobem povzbudit proces přistoupení a zvláště umožnit dosažení pokroku v osmi kapitolách, na něž se vztahují závěry Rady z prosince 2006. Komise rovněž naléhá na to, aby nedocházelo k jakýmkoli hrozbám, zdrojům neshod či provokacím, jež by mohly poškodit dobré sousedské vztahy a nepříznivě ovlivnit mírové urovnávání sporů. Komise vítá vstřícnost Turecka v otázce obnovení plnohodnotných jednání o urovnání kyperské otázky. Nyní je důležité, aby na tento vstřícný postoj navázala konstruktivní prohlášení a konkrétní opatření.

57. Pokud jde o **kyperskou otázku**, Komise vítá obnovení plnohodnotných rozhovorů o urovnání konfliktu mezi představiteli řeckého a tureckého společenství na Kypru pod záštitou OSN a jmenování Espena Bartha Eideho zvláštním poradcem generálního tajemníka OSN pro Kypr. Komise očekává, že se obě strany rychle pustí do věcného a strukturovaného jednání, které připraví půdu pro dohodu o komplexním řešení kyperské otázky k prospěchu všech. Komise podporuje kroky, které přispívají k vytváření příznivé atmosféry mezi komunitami a z nichž mají prospěch obyvatelé Kypru ve svém každodenním životě, a vítá iniciativy občanské společnosti, jež mají tento účel. EU prohlásila, že je připravena přizpůsobit podmínky takového řešení v souladu se zásadami, na nichž je založena Unie. Je třeba se vyvarovat prohlášení, která nepřispívají k vytvoření pozitivní atmosféry v souvislosti s probíhajícím jednáním o urovnání konfliktu.
58. **Island:** Po rozhodnutí islandské vlády byla přístupová jednání od května 2013 pozastavena. Vzhledem ke stanovisku vlády přistoupila Komise k postupnému ukončování předvstupní pomoci Islandu z NPP. Island je nadále významným partnerem EU díky svému členství v Evropském hospodářském prostoru, své účasti v schengenském prostoru, jakož i v rámci spolupráce v záležitostech souvisejících s Arktidou.

PŘÍLOHA

Shrnutí závěrů ze zpráv o pokroku týkajících se Černé Hory, Srbska, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, Albánie, Bosny a Hercegoviny, Kosova, Turecka

Černá Hora

Černá Hora i nadále dostatečně plní **politická kritéria**. Vláda se stále soustřeďuje na integraci do EU. Struktury pro přístupová jednání byly dále posíleny. Přijetí akčního plánu k provedení strategie reformy veřejné správy na období let 2014 až 2015 a vytvoření nové zvláštní skupiny pro reformu veřejné správy v rámci dohody o stabilizaci a přidružení by mělo napomoci pokroku v této oblasti. Veřejná správa musí být dále racionalizována a její transparentnost zvýšena, aby se omezil prostor pro korupci, a musí být zajištěno posilování správní kapacity v oblasti evropské integrace. Vážně je třeba řešit silnou politizaci státní správy a zajistit nábor nových zaměstnanců a služební postup na základě zásluh. Neméně důležité je zvyšování profesionality a akceschopnosti státní správy, aby byla připravena na problémy spojené s jednáním o přistoupení a prováděním *acquis*. Je třeba posílit správu veřejných financí a kapacitu pro finanční prognózy, stejně tak jako soulad s evropskými normami.

V řadě obcí byly volby konané počátkem roku 2014 poznamenány obviňováním z protiprávního jednání. Příslušné orgány by to měly vyšetřit a případně stíhat. Vzhledem k vyhraněnému politickému klimatu bylo složité vytvořit po volbách v některých obcích nové orgány správy. Nový volební zákon byl přijat v únoru a březnu. Zákon plní vícero doporučení OBSE/ODIHR, i když přetrvávají některé problémy, které je třeba řešit v souladu s evropskými normami a osvědčenými postupy. Přijetí změn zákona o financování politických stran poznamenala ostrá diskuse a hlavní vládní strana hlasovala proti nim. Po vynesení nálezu ústavního soudu v červnu byla značná část pozměňovacích návrhů k zákonu o financování politických stran prohlášena za protiústavní. Černá Hora musí rychle uvést svůj právní rámec v této oblasti do souladu s evropskými normami a osvědčenými postupy a dosáhnout prvních výsledků při správném provádění tohoto zákona, v případě potřeby včetně uložení odrazujících sankcí. Zatím ještě nebylo dokončeno soudní řízení v návaznosti na údajné zneužívání veřejných prostředků pro účely politických stran ani vyvozena politická odpovědnost.

V oblasti reformy soudnictví jsou prováděna opatření v souladu s lhůtami, které předpokládá akční plán. Po sblížení příslušných právních předpisů s ústavními reformami z července 2013 bylo zvoleno několik představitelů soudnictví a státního zastupitelství. Po několika pokusech nakonec parlament v říjnu 2014 jmenoval nového nejvyššího státního zástupce. Je třeba dovést do konce reformy, jež by zavedly jednotný celostátní systém nábory soudců a státních zástupců, objektivní a nestranný systém povyšování i zdokonalený disciplinární systém. I když se akceschopnost soudů celkově zvýšila, nemělo by se polevovat v úsilí o její další zvyšování.

Opatření v boji proti korupci měla zatím jen omezený dopad. Ještě než začne pracovat nová agentura pro boj proti korupci, je třeba zaujmout aktivnější přístup a posílit stávající instituce v oblasti prevence korupce. Korupce je totiž v mnoha oblastech stále rozšířená a představuje závažný problém. Je třeba dosáhnout důvěryhodných výsledků ve vyšetřování, stíhání a pravomocném odsouzení případů korupce, včetně korupce na vysoké úrovni. Mělo by se zajistit systematické využívání nástrojů pro zabavování a konfiskaci majetku. Ačkoli bylo dosaženo dalších výsledků v oblasti boje proti drogám a byla zahájena nová řízení ve věci převaděčství migrantů, obtíže přetrvávají při řešení jiných forem organizované trestné

činnosti, včetně obchodování s lidmi, kyberkriminality a praní peněz. Počet pravomocných rozsudků jak v boji proti korupci, tak proti organizované trestné činnosti, je omezený a věci se nejednou vracejí k novému projednání kvůli procesním vadám. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti pronikání zločinců do politických, právních a ekonomických systémů.

Právní a institucionální rámec pro dodržování lidských práv je zaveden a hlavní prvky mezinárodních právních předpisů v oblasti lidských práv byly začleněny do právního systému. Kapacitu institucí odpovědných za ochranu a prosazování lidských práv je nutno posílit, včetně soudnictví a policie. Nedostatky v této oblasti nejvíce pociťují zranitelné skupiny, například Romové a zdravotně postižené osoby.

Přetrvávají vážné obavy, pokud jde o svobodu projevu, kterou podřívají případy násilí vůči novinářům a útoky na vlastnictví sdělovacích prostředků. Staré i nedávné případy hrozeb a násilí vůči novinářům je třeba i nadále důkladně vyšetřit a stíhat, identifikovat nejenom konkrétní pachatele, ale také osoby, které stojí v pozadí útoků. Zejména starší případy je třeba naléhavě řešit, aby se předešlo jejich promlčení. V prosinci byla zřízena Komise pro monitorování činnosti orgánů příslušných pro vyšetřování starých a nedávných případů hrozeb a násilí vůči novinářům. Orgány by měly jednat na základě jejich doporučení. Vláda by měla i nadále veřejně prosazovat a podporovat svobodu sdělovacích prostředků a vyhýbat se prohlášením, které lze chápat jako zastrašování. Samoregulační orgány odpovědné za dodržování a prosazování profesních a etických norem jsou slabé.

Černohorské orgány učinily další kroky k posílení ochrany práv leseb, gayů, bisexuálů, transgender osob a intersexuálních lidí (LGBTI). První pochod hrdosti v Podgorici se konal v říjnu 2013 a úřadu mu poskytly odpovídající podporu. Útoky proti LGBTI osobám nicméně pokračovaly a souvisejících trestních rozsudků padlo jen málo. Ve společnosti přetrvává nepřátelský postoj k těmto osobám.

Jistých úspěchů bylo dosaženo, pokud jde o situaci Romů a zvláště jejich školní docházky; počet žáků, kteří nedokončí povinnou školní docházku a nízký podíl romských studentek na celkovém počtu romských studentů však zavdávají důvod ke znepokojení. Je třeba se zabývat diskriminací Romů a jejich nedostatečným politickým zastoupením.

Černá Hora nadále udržuje dobré dvoustranné vztahy s dalšími zeměmi procesu rozšíření a se sousedními členskými státy EU a silně se podílí na rozvoji regionální spolupráce. Byla parafována dohoda o hranicích s Bosnou a Hercegovinou.

Černá Hora i nadále dodržuje dvoustrannou dohodu o imunitě se Spojenými státy z roku 2007, která vylučuje americké občany z jurisdikce Mezinárodního trestního soudu. Černá Hora musí zajistit soulad s postojem EU v rámci jednání o přistoupení,

Pokud jde o **ekonomická kritéria**, Černá Hora učinila další kroky směrem k fungujícímu tržnímu hospodářství. Ve střednědobém horizontu by země měla být schopna vypořádat se s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie, a to za předpokladu, že bude pokračovat v řešení aktuálních slabých stránek prostřednictvím vhodných strukturálních reforem.

V roce 2013 se ekonomika zotavila z dvojité recese, avšak oživení je stále křehké v důsledku slabé domácí poptávky, úzké výrobní základny a vysoké závislosti na vnějším prostředí. Schodek běžného účtu se mírně snížil, ale přetrvává značná vnější nerovnováha. Značné a přetrvávající schodky rozpočtu poukazují na potřebu fiskálních konsolidačních opatření za účelem snížení veřejného dluhu. Přes okrajová zlepšení zůstávají podmínky na trhu práce

nestabilní vzhledem k velmi vysoké míře nezaměstnanosti, zejména mezi mladými lidmi a dlouhodobě nezaměstnanými.

Černá Hora by měla zvýšit mobilitu pracovních sil a posílit účinnost aktivních politik na trhu práce, jakož i zkvalitnit vzdělávání, včetně odborného vzdělávání a odborné přípravy. Na podporu rozvoje soukromého sektoru by měla být přijata opatření ke zjednodušení regulačního a právního prostředí, včetně lepšího vymáhání smluv, snížení administrativních nákladů a překážek a usnadnění privatizace. Nevyřešená situace hliníkového konglomerátu KAP volá po udržitelném řešení realizovaném v souladu s pravidly dohody o stabilizaci a přidružení s cílem zabránit novému kolu podmíněných závazků.

Pokud jde o **schopnost převzít závazky vyplývající z členství v EU**, Černá Hora dosáhla různých stupňů harmonizace. Po prověrce stavu (*screening*) Komise soudí, že ve 20 kapitolách pokročila Černá Hora natolik, aby byla zahájena jednání o těchto kapitolách bez stanovení referenčních kritérií pro zahájení jednání. Deset z těchto kapitol již bylo otevřeno, byla u nich stanovena prozatímní kritéria nebo referenční kritéria pro uzavření a dvě byly prozatímně uzavřeny. Kromě kapitol týkajících se právního státu byla stanovena kritéria pro otevření jedenácti kapitol⁶. Splnění kritérií pro zahájení jednání o kapitolách, stejně jako prozatímních kritérií stanovených pro kapitoly týkající se právního státu a kritérií pro uzavření jednání stanovených pro osm dalších kapitol⁷, by mělo být pro Černou Horu vodítkem na její cestě k integraci.

Celkově Černá Hora pokročila ve sbližování právních předpisů v některých kapitolách, včetně práva duševního vlastnictví, vědy a výzkumu, vzdělávání a kultury, ochrany spotřebitele a zdraví a zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky. Černá Hora obecně provedla a připojila se k omezujícím opatřením rozhodnutí Rady, včetně omezujících opatření EU v souvislosti s ruskou nezákonnou anexí Krymu a událostmi na východě Ukrajiny.

Sbližování právních předpisů s *acquis* a posilování potřebné správní kapacity je pro Černou Horu nadále velkou výzvou. Černohorská veřejná správa se bude muset zaměřit na plnění dosud nesplněných referenčních kritérií pro zahájení jednání. Zvláštní prioritou by měla být přízná dodržování pravidel státní podpory ve smyslu dohody o stabilizaci a přidružení v případě společnosti KAP. Správní kapacita ve všech oblastech životního prostředí a změny klimatu musí být posílena jak na ústřední, tak na místní úrovni, aby bylo zajištěno sbližování právních předpisů a provádění *acquis* v oblasti životního prostředí a změny klimatu.

Srbsko

Srbsko i nadále dostatečně plní **politická kritéria**. Předčasné parlamentní volby v březnu potvrdily touhu této země po integraci do EU. Přistoupení k EU zůstává hlavním cílem nové vlády. Při realizaci klíčových prioritních reforem potřebných k postupu země do Evropy se může opřít o bezprecedentní dvoutřetinovou většinu v parlamentu. Srbská vláda si v tomto ohledu stanovila ambiciózní hospodářské cíle. Ústavní reformy na začátku nového volebního období by znamenaly rozhodující pokrok v přístupových jednáních. Pozornost by měla být věnována neustálému zlepšování inkluzivního charakteru a transparentnosti procesu reforem.

⁶ Volný pohyb zboží; právo usazování a volný pohyb služeb (Černá Hora splnila kritéria pro zahájení jednání o této kapitole, a byla proto vyzvána k předložení svého vyjednávacího postoje); politika hospodářské soutěže; zemědělství a rozvoj venkova; bezpečnost potravin, veterinární a rostlinolékařská politika; rybolov; energetika; hospodářská a měnová politika; sociální politika a zaměstnanost; regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů; životní prostředí a změna klimatu.

⁷ Volný pohyb kapitálu; zadávání veřejných zakázek; právo obchodních společností; práva duševního vlastnictví, informační společnost a sdělovací prostředky; politika v oblasti podnikání a průmyslu; zahraniční, bezpečnostní a obranná politika; finanční kontrola.

Zrychlené parlamentní řízení by mělo být omezeno na případy, kdy je to nezbytně nutné. Je třeba důsledně uznávat úlohu nezávislých regulačních orgánů a plnit jejich doporučení. V červnu byl ustaven Národní konvent o Evropské unii coby platforma pro spolupráci s občanskou společností při jednání o přistoupení, a tato spolupráce by se měla projevit v podobě širších konzultací s občanskou společností, obzvláště v dobách, kdy srbští občané pociťují ekonomické a sociální problémy.

Srbsko pokračuje v reformě své veřejné správy. Přijalo komplexní strategii a vytvořením nového sekretariátu pro veřejné politiky posílilo koordinaci a plánování veřejných politik. Nadále je však zapotřebí důkladná a komplexní reforma podložená řádnou analýzou a vybavená nástroji na řízení výkonnosti.

Vloni byly učiněny první kroky při provádění národní strategie v oblasti reformy soudnictví a v boji proti korupci. Srbsko provedlo bilanci velkých výzev, které stojí před jeho soudnictvím. Byla zaznamenána intenzivní legislativní činnost. Byla přijata pravidla hodnocení soudců a státních zástupců. Bylo jmenováno mnoho řádných předsedů soudů. Funkce se ujala první generace veřejných notářů. Dosud však nebyly přijaty významné právní předpisy, jako je zákon o bezplatné právní pomoci. Probíhá hodnocení provádění právních předpisů přijatých v poslední době. Je třeba pokročit v zajištění akceschopného a nezávislého soudnictví. Nábor a jmenování soudců se i nadále řídí nejasnými kritérii. Generalizace kontradiktorního systému a změna sítě soudů dosud neměly znatelný dopad na akceschopnost a kvalitu soudnictví.

V zemi je silné politické odhodlání potírat korupci. Bylo vyšetřováno několik případů korupce na vysoké úrovni a bylo vynaloženo úsilí o zlepšení koordinace a institucionálního vedení v této oblasti. Korupce je však v mnoha oblastech stále rozšířená a představuje závažný problém. Jen málo obviněných je také odsouzeno. Stále nebyl zaveden mechanismus ochrany oznamovatelů. Chybí účinné mechanismy prevence a represe. Úřadu a Radě pro boj proti korupci se musí dostat podpory z nejvyšší úrovně a na jejich doporučení a návrhy se musí brát náležitý ohled. Je třeba najít účinné alternativy nadměrného využívání trestních oznámení za zneužití funkce v soukromém sektoru.

Srbsko se aktivně účastnilo regionální spolupráce donucovacích orgánů, která přinesla konkrétní výsledky v boji proti organizované trestné činnosti, což vedlo zejména k široce medializovanému zatčení v souvislosti s organizovanými kriminálními skupinami. Je třeba strategicky zhodnotit hrozby vyplývající z organizované trestné činnosti za účelem vypracování strategického plánu a analýzy a následně vhodných opatření donucovacích orgánů, mimo jiné i v pojetí policejní práce založené na zpravodajských informacích. Je třeba dosáhnout věrohodných výsledků při vyšetřování, stíhání a pravomocném odsouzení případů korupce a organizované trestné činnosti, včetně případů na vysoké úrovni. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti pronikání zločinců do politických, právních a ekonomických systémů.

Pokud jde o další vývoj, zásadním milníkem bude pro Srbsko přijetí věrohodného a komplexního akčního plánu týkajícího se kapitol 23 a 24 v souladu s novým přístupem.

Právní rámec pro ochranu menšin je v zásadě zaveden, ale je třeba zajistit jeho jednotné provádění v celé zemi, zejména v oblasti vzdělávání, používání jazyků, přístupu k médiím a k bohoslužbám v menšinových jazycích. Je třeba přijmout ještě více pozitivních opatření na zlepšení situace Romů, zejména pokud jde o vzdělávání, bydlení a zaměstnanost. Je zapotřebí vytrvale usilovat o zlepšení situace uprchlíků a vysídlených osob.

Pochod hrdosti, který proběhl v Bělehradě dne 28. září bez vážnějších incidentů, je důležitým milníkem na cestě účinného uplatňování lidských práv obecně a práv leseb, gayů, bisexuálů, transgender osob a intersexuálních lidí (LGBTI) zvláště. V srpnu učinilo Srbsko důležitý krok v provádění mediální strategie 2011 přijetím souboru právních předpisů o sdělovacích prostředcích, který byl navržen za účelem posílení transparentnosti ve vlastnictví a financování sdělovacích prostředků a sblížení právních předpisů a postupů s rámcem EU. Znepokojení však vyvolávají zhoršující se podmínky plného využívání svobody projevu. Státní orgány nesou rozhodující odpovědnost za to, že budou aktivně přispívat k neomezovanému výkonu svobody projevu, mezi jiným i tak, že prokážou vhodnou podporu nezávislým subjektům, zastáncům lidských práv a nezávislým novinářům. Podpora všech základních práv a provádění antidiskriminační strategie bude vyžadovat ještě více specializovaný a proaktivní přístup.

Srbsko pokračovalo v konstruktivním přístupu k regionální spolupráci a výrazně zlepšilo své vztahy s některými sousedními zeměmi.

Pokud jde o **narovnání vztahů s Kosovem**, Srbsko se i nadále účastní dialogu a celkově je odhodláno provádět První dohodu o zásadách pro narovnání vztahů z dubna 2013 a další dohody, kterých bylo dosaženo v rámci dialogu. Výsledkem je řada nevratných změn v této oblasti, včetně místních a parlamentních voleb, které se konaly v Kosovu poprvé, a výrazného pokroku v rozpuštění srbských policejních a soudních struktur. Bylo schváleno trvalé řešení pro začlenění Kosova do procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP). Ačkoli po vyhlášení předčasných voleb v Kosovu nedošlo k žádnému setkání na vysoké úrovni, pokračovaly práce na úrovni odborníků, které povedou k pokroku v oblasti výběru cel, integrované správy hranic, energetiky a telekomunikací.

Pokrok v realizaci dialogu se však celkově zpomalil. Předčasné volby se konaly jak v Srbsku, tak i v Kosovu. Je důležité, aby se obnovil dialog na vysoké úrovni. Rovněž je důležité, aby obě strany i nadále plnily v dobré víře všechny stávající dohody. Další pokrok by měl postupně vést ke komplexnímu narovnání vztahů mezi Srbskem a Kosovem v podobě dohody právně závazné do skončení jednání Srbska o přistoupení a s vyhlídkou na to, že Srbsko i Kosovo budou moci plně uplatňovat svá práva a plnit své povinnosti.

Pokud jde o **ekonomická kritéria**, Srbsko dosáhlo jen omezeného pokroku na cestě k fungujícímu tržnímu hospodářství. Širokou škálu strukturálních reforem je třeba provádět tak, aby se země dokázala ve střednědobém časovém horizontu vypořádat s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie.

Výkon ekonomiky v první polovině roku poklesl, na čemž se podepsaly rovněž těžké záplavy. Vláda se vážně pustila do svého ambiciózního programu hospodářských a strukturálních reforem, když přijala první soubor důležitých právních předpisů týkajících se práce, privatizace a úpadku. I přes četná nová opatření zůstává fiskální nerovnováha nadále velmi vysoká a veřejný dluh se stále zvyšoval. Rostoucí vývoz nicméně přispěl ke snížení vnější nerovnováhy. Inflace se dostala na historicky nejnižší úroveň, která leží pod úrovní cíleného pásma centrální banky. Nezaměstnanost zůstala velmi vysoká.

Aby se obnovila fiskální udržitelnost a v konečném důsledku podpořil růst, je třeba vyvinout značné úsilí na snížení veřejných výdajů a provést schválené strukturální reformy. Snížení silného vlivu státu v hospodářství vyžaduje řešit neefektivitu ve velkém veřejném sektoru, pokračovat v privatizaci podle plánu, zefektivnit státní podporu a zlepšit správu a řízení státních podniků. Výběr daní je třeba zlepšit také potíráním velké stínové ekonomiky. Podnikatelské prostředí trpí nadměrnou byrokratickou zátěží, pomalým vstupem na trh

a odchodem z trhu i mnoha překážkami pro investice, jako je slabý právní systém a pomalé vymáhání smluv. Pro lepší poskytování bankovních úvěrů je třeba účinně řešit vysoký podíl nesplacených úvěrů. Modernizace fyzické infrastruktury, zejména po škodách způsobených povodněmi, vyžaduje trvalé úsilí a vytvoření dodatečného fiskálního prostoru. Vzdělávací systém musí být účinnější s ohledem na klesající počet žáků a nesoulad mezi požadovanými a nabízenými kvalifikacemi na trhu práce.

Pokud jde o **schopnost převzít závazky vyplývající z členství**, Srbsko pokračovalo ve sblížení svých právních předpisů s požadavky právních předpisů EU v mnoha oblastech. Nadále bezproblémově plní své závazky vyplývající z dohody o stabilizaci a přidružení. Značný pokrok lze pozorovat v oblasti informační společnosti a médií, kde přijetí souboru tří zákonů znamená provedení mediální strategie z roku 2011 a další sladění právního rámce Srbska s *acquis* EU. Dále byly harmonizovány též právní předpisy o železniční, letecké a silniční dopravě. Pokračovalo zveřejňování výsledků sčítání obyvatel a zemědělského sčítání. Nová strategie reformy veřejné správy z ledna 2014 zahrnuje mezi reformní priority vnitřní finanční kontrolu ve veřejné správě.

Zahraniční a bezpečnostní politiku Srbska je třeba více sladit s deklaracemi EU a rozhodnutími Rady, aby Srbsko splnilo požadavek podle rámce pro jednání na postupné sblížení svých politik a rozhodnutí v této oblasti s politikami a rozhodnutími Evropské unie a jejích členských států v období před přistoupením. Je třeba, aby Srbsko co nejdříve vypracovalo a zavedlo spolehlivé a silné mechanismy pro dohled a monitorování harmonizace s *acquis* ve všech oblastech. Značné úsilí je rovněž třeba vynaložit nejen na zlepšení a důsledné vymáhání celkového právního rámce, ale také – a to především – na podporu těchto reforem odpovídajícími finančními a lidskými zdroji. Také je tu nedostatečná institucionální koordinace a vedení v některých klíčových oblastech *acquis* a nutnost zachovat nezávislost regulačních subjektů. Právní předpisy týkající se kontroly státní podpory musí být sladěny s *acquis* a účinně uplatňovány na všechny podniky, včetně těch, které se nacházejí v restrukturalizaci a privatizaci. Je třeba vyvinout další úsilí k zrychlení azylového řízení v souladu s normami EU. Stálá ubytovací zařízení naléhavě potřebují modernizaci. Srbsko musí zvýšit své úsilí o sblížení právních předpisů v oblasti energetiky, mezi jiným i v případě plynovodu „South Stream“. Přednostně je třeba dosáhnout oddělení výroby a distribuce v plynárenství a restrukturalizovat státní plynárenskou společnost Srbijagas. Další sblížení právních předpisů v oblasti daní, životního prostředí, změny klimatu a geneticky modifikovaných organismů je také nutné spolu s významným posílením celého zdravotního systému a systému sociální ochrany.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie

Celkově lze říci, že země i nadále dostatečně plní **politická kritéria**. Země dokončila větší část reforem v oblasti soudnictví a veřejné správy a od roku 2005, kdy se stala kandidátskou zemí, zaznamenala pokrok. Úroveň harmonizace právních předpisů je vysoká vzhledem k tomu, jak daleko se země nachází v procesu přistoupení. Závažné problémy však přetrvávají a v některých oblastech zesílily. Týkají se zejména stále více konfliktní politické kultury, vážných obav z rostoucí politizace, vládní kontroly nad státními institucemi a sdělovacími prostředky i stále nestabilní situace mezi etnickými skupinami.

Prezidentské volby a předčasné parlamentní volby v dubnu 2014 byly podle OBSE/ODIHR zvládnuty administrativně dobře, ale byly ovlivněny nedostatečným oddělením činnosti státu a politických stran a neobjektivním zpravodajstvím v médiích. Obavy ze stírání hranic mezi státem a vládnoucími stranami podřívají důvěru v orgány veřejné moci. Absence dialogu a neustálé rozpory mezi stranami vedly k nové politické krizi vzniklé kvůli obviněním v

souvislosti s volbami, v jejímž důsledku se hlavní opoziční strana neúčastní práce v parlamentu. Hlavní politické strany nevynakládají dostatečné úsilí na provádění konstruktivní politiky v zájmu všech voličů a země jako celku. Vláda a opozice by měly učinit kroky k obnovení politického dialogu v parlamentu. Vláda musí zajistit, aby opozice měla možnost plně vykonávat svou demokratickou kontrolní funkci. Současně se také opozice musí konstruktivně zapojit do demokratických procesů.

Vážné znepokojení vyvolává politizace veřejné správy na ústřední i místní úrovni. Zásady transparentnosti, odpovědnosti a zásluh se ještě zcela neujaly. OBSE/ODIHR navíc podávaly zprávy o důvěryhodných obviněních z tlaku vyvíjeného na zaměstnance ve veřejné správě během voleb v dubnu 2014. Tyto otázky by měly být řešeny, a to i prostřednictvím nového právního rámce.

Nezávislost a kompetence soudů musí být dále posílena a větší důraz kladen na kvalitu justice pro občany. Vysokou úroveň legislativní a technické vyspělosti v této oblasti zastihuje rostoucí znepokojení ze selektivní spravedlnosti. Výsledky se sice dostavují, ale korupce je stále v mnoha oblastech rozšířená a představuje i nadále vážný problém. Protikorupční rámec je třeba provádět účinněji.

Dalších zlepšení bylo dosaženo v oblasti policejní spolupráce a boje proti organizované trestné činnosti a obchodování s lidmi. Je třeba pokračovat v úsilí o dosažení výsledků ve vyšetřování, stíhání a odsouzení případů organizované trestné činnosti a korupce. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti pronikání zločinců do politických, právních a ekonomických systémů.

Celkový rámec ochrany základních práv je zaveden, ale je třeba klást větší důraz na jeho účinné provádění. Je třeba nadále usilovat o rozptýlení obav z předsudků vůči romskému obyvatelstvu a jeho diskriminace a působit proti nesnášenlivosti vůči lesbám, gayům, bisexuálům, transgender osobám a intersexuálním lidem (LGBTI).

Nadále se zhoršuje situace v otázce svobody sdělovacích prostředků. Vláda ovlivňuje mediální výstupy mimo jiné prostřednictvím státem placené reklamy. Existuje nedostatek skutečně nezávislých zpráv a nedostatek přesných a objektivních informací, které se k veřejnosti dostávají prostřednictvím mainstreamových sdělovacích prostředků a chybí i informovaná veřejná diskuse.

Pokud jde o vztahy mezi etnickými skupinami, ochridská rámcová dohoda, která ukončila konflikt z roku 2001, poskytuje rámec pro zajištění multietnického charakteru společnosti. Mezi komunitami však stále převládá nedůvěra. Napětí může snadno vzplát v důsledku nějaké události nebo incidentu. Zapotřebí je proaktivnější a společný přístup k podpoře inkluzivní multietnické společnosti. Je třeba dokončit přezkum ochridské rámcové dohody a provést její doporučení.

Země obecně udržuje dobré vztahy s dalšími zeměmi procesu rozšíření a hraje aktivní roli v rámci regionální spolupráce. Konstruktivní přístup ke vztahům se sousedními členskými státy EU je stále důležitý. Je třeba se vyhýbat činům a prohlášením, jež mají negativní dopad na dobré sousedské vztahy.

Pokud jde o **ekonomická kritéria**, Bývalá jugoslávská republika Makedonie je i nadále značně pokročilou zemí a v některých oblastech dosáhla dalšího pokroku při vytváření fungujícího tržního hospodářství. Aby se mohla ve střednědobém horizontu vypořádat s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie, musí země řešit důležité problémy rozhodným provedením strukturálních reforem.

Hospodářské oživení pokračovalo, má však jen úzkou základnu ve vnějším sektoru a jen omezený dopad na nezaměstnanost, která je i nadále vysoká zejména mezi mladými lidmi. Reformy, které řeší strukturální nepružnosti na trhu práce, postupují dosti váhavě. Podařilo se zachovat finanční stabilitu a zvýšil se příliv přímých zahraničních investic. Fiskální kázeň, jakož i transparentnost a kvalita veřejných výdajů se zhoršila.

Vyhlídky pro růst a zaměstnanost závisí z velké části na podnikatelském prostředí domácího soukromého sektoru. Za tímto účelem je třeba dále zjednodušit postupy udělování licencí, a to také s cílem podpořit zpětné vazby mezi domácími a zahraničními podniky; urychlit postupy při opouštění trhu; a obecně při provádění regulace podnikatelské činnosti zajistit rovné podmínky pro všechny podniky. Přístup k finančním prostředkům bude třeba zlepšit, včetně opravy cest, po nichž proudí bankovní úvěry. Lepší sladění dovedností pracovníků s poptávkou na trhu práce je třeba řešit dalšími reformami vzdělávacího systému, mimo jiné provedením strategie odborné přípravy. Pokud jde o veřejné finance, opětovné zhoršení fiskální kázně v letech 2013 a 2014 vyžaduje lepší rozpočtové plánování a větší soulad mezi plněním ročního rozpočtu a střednědobou fiskální strategií. Zlepšit by se měla kvalita veřejných výdajů tím, že se složení kapitálových výdajů posune směrem k prorůstovým investicím.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie dosáhla dalšího pokroku při zlepšování své **schopnosti převzít závazky vyplývající z členství**. Země se i nadále angažuje v procesu stabilizace a přidružení a plní své závazky vyplývající z dohody o stabilizaci a přidružení.

Země udržuje rozsáhlou spolupráci s EU ve všech oblastech *acquis* a dosáhla pokročilé úrovně sblížování právních předpisů na strategické a institucionální úrovni. Její úroveň sblížení postačuje k tomu, aby mohla přejít do další fáze procesu přistoupení. Důraz by nyní měl být kladen na správní kapacitu a účinné provádění.

V oblasti vnitřního trhu již bylo dosaženo dobré úrovně sblížování právních předpisů, pokud jde o pohyb kapitálu, poštovní služby a právo obchodních společností. V oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí země velmi pokročila v přípravách, co se týče vízové politiky, vnějších hranic a schengenského prostoru a policejní spolupráce. Na druhé straně je třeba vyvinout další úsilí zejména v oblasti regionální politiky, životního prostředí a změny klimatu, sociální politiky a vzdělávání. Je nutné dále posílit vnitřní finanční kontrolu ve veřejné správě a rozšířit ji na celou veřejnou správu.

Rada dosud nerozhodla o návrhu Komise z roku 2009 na přechod do druhé etapy přidružení podle článku 5 dohody o stabilizaci a přidružení.

Albánie

Albánie dosáhla dalšího pokroku v plnění **politických kritérií**. Byl zahájen dialog na vysoké úrovni o klíčových prioritách a byly zřízeny společné pracovní skupiny, které mají zorganizovat práci na nezbytných reformách. Dosud nebyla ustavena Národní rada pro evropskou integraci, která má podpořit inkluzivní charakter reformního procesu a spojit všechny jeho zúčastněné subjekty. Zásadní význam pro udržitelnost reform má konstruktivní a udržitelný politický dialog mezi vládou a opozicí.

Parlament přijal jednomyslně usnesení o evropské integraci. Schválil řadu legislativních opatření týkajících se začlenění do EU, zejména v oblasti boje proti korupci a organizované trestné činnosti a také odhlasoval jmenování soudců. Zlepšila se transparentnost legislativního postupu. Do práce parlamentu však rušivě zasahovala napjatá politická atmosféra s tím výsledkem, že opozice se parlamentní činnosti často neúčastnila a od července veškerou

parlamentní činnost bojkotovala. Je třeba, aby jak vláda, tak opozice vedly politickou diskusi především v parlamentu. Vláda musí zajistit, aby opozice měla možnost plně vykonávat svou demokratickou kontrolní funkci. Současně se také opozice musí konstruktivně zapojit do demokratických procesů.

Reforma veřejné správy pokročila, konkrétně tím, že nabyl účinnosti zákon o státní službě, byly přijaty příslušné prováděcí předpisy a opatření ke zlepšení přijímacích řízení. Je třeba, aby provádění právních předpisů sledovalo cíl odpolitizovat veřejnou správu a zvýšit její odpovědnost a profesionální úroveň. Je třeba dokončit správní řád a přijmout ho v souladu s normami EU. Je třeba učinit kroky vedoucí k posílení nezávislosti a výkonnosti nezávislých institucí.

Albánie přijala další kroky směrem k reformě soudnictví navázáním spolupráce s Benátskou komisí za účelem zvýšení nezávislosti, odpovědnosti a profesionality soudního systému a tím, že začala připravovat předlohu strategie reformy soudnictví na léta 2014–2020. Byly učiněny některé kroky pro zlepšení odpovědnosti a transparentnosti soudnictví, mimo jiné prostřednictvím změny právních předpisů upravujících imunitu soudců a státních zástupců. Kárná řízení proti soudcům skončila četnými sankcemi. Pracovat začaly správní soudy, byť ještě nejsou plně funkční. Byly zavedeny změny zákona o Nejvyšší soudní radě s cílem zlepšit její fungování. Byly však vyjádřeny obavy ohledně jejich urychleného přijetí bez zapojení všech příslušných aktérů a bez porady s nimi. Mnoho nedostatků přetrvává a všeobecně se ví, že soudnictví naléhavě potřebuje hlubokou reformu. Bude zapotřebí dalšího značného úsilí pro zajištění nezávislosti, akceschopnosti a odpovědnosti soudnictví, včetně změn v ústavě. Je třeba, aby Albánie v tomto procesu důsledně pokračovala v konstruktivní spolupráci se všemi zúčastněnými stranami, mimo jiné prostřednictvím trvalé spolupráce s Benátskou komisí. Je třeba rozhodných opatření, která posílí kárný systém soudců, státních zástupců a advokátů a povedou také k vyšší akceschopnosti soudů.

Vláda ukázala politickou vůli jednat rozhodně při prevenci a potírání korupce. Legislativní rámec byl posílen a zlepšila se koordinace politiky a sledování na centrální úrovni. Byl jmenován národní protikorupční koordinátor a na všech rezortních ministerstvech byla zřízena síť kontaktních míst pro boj proti korupci. Korupce je však v mnoha oblastech, včetně soudnictví a donucovacích orgánů, stále rozšířená a představuje závažný problém. Albánie musí přijmout opatření za účelem uplatňování právního rámce a přijmout protikorupční strategii a akční plány na období 2014–2020. Je třeba posílit interinstitucionální spolupráci a odstranit stávající překážky proaktivního vyšetřování. Albánie bude muset vykázat další výsledky ve vyšetřování, stíhání a odsouzení případů korupce, zejména na vysoké úrovni.

Boj proti organizované trestné činnosti vykazuje v řadě oblastí pozitivní trend, jelikož se zintenzivnila činnost donucovacích orgánů, mimo jiné pokud jde o zabavené drogy a trestnou činnost spojenou s drogami, hospodářskou trestnou činností a obchodování s lidmi. Orgány podnikly zásadní kroky v boji proti pěstování konopí a nedovolenému obchodování s ním, jež představuje i nadále vážný problém, a nejvýraznější z nich byla velká policejní operace ve vesnici Lazarat a na severu země. Mezinárodní spolupráce byla posílena. Úsilí v boji proti organizované trestné činnosti je však třeba dále zvyšovat. Zlepšovat by se měla spolupráce mezi donucovacími orgány a legislativní překážky ovlivňující účinnost vyšetřování by měly být odstraněny. Albánie bude muset vynaložit trvalé úsilí v kombinaci s proaktivním a systematickým finančním vyšetřováním a důsledným vymáháním právních předpisů za účelem potírání všech druhů trestné činnosti včetně praní peněz a obchodování s lidmi a drogami. Albánie by měla i nadále rázně zasahovat proti pěstování konopí. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti pronikání zločinců do politických, právních a ekonomických systémů.

Celkově jsou i nadále respektovány základní práva, svoboda shromažďování a sdružování, jakož i svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Zlepšila se spolupráce mezi státními orgány a organizacemi občanské společnosti týkající se práv leseb, gayů, bisexuálů, transgender osob a intersexuálních lidí (LGBTI). Byl novelizován právní rámec pro osoby se zdravotním postižením; je třeba zajistit jeho provedení. Je nutno zrušit právní ustanovení, která diskriminují na základě pohlaví, posílit institucionální kapacitu pro ochranu dětí a řešit nucenou dětskou práci. Byla schválen akční plán týkající se práv dětí. Albánie se bude muset soustředit na provádění opatření na podporu začleňování Romů a ochranu zranitelných skupin. Dále je třeba posílit ochranu vlastnických práv, mimo jiné prostřednictvím přezkumu strategie reformy vlastnictví z roku 2012 a posílením bezpečnosti právního vlastnictví. Pokud jde o svobodu projevu a sdělovacích prostředků, vláda nerealizovala stanovené priority. Je třeba obnovit všechny zákonné funkce úřadu pro audiovizuální média a v praxi zaručit jeho nezávislost. Problémem zůstává neoprávněné užívání frekvencí několika vysílacími subjekty.

Zásadní význam má i nadále pozitivní zapojení Albánie do regionální spolupráce a dobré sousedské vztahy.

Pokud jde o **ekonomická kritéria**, Albánie učinila určitý pokrok směrem k tomu, aby se stala fungujícím tržním hospodářstvím. Albánie by měla být schopna vypořádat se ve střednědobém horizontu s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie, a to za předpokladu, že ještě více urychlí strukturální reformy.

Albánie si zachovala makroekonomickou stabilitu, přistoupila k umoření nedoplatků a podnikla kroky ke zlepšení správy a výběru daní. Hospodářský růst však ještě více zpomalil a schodek běžného účtu je nadále velký v důsledku slabé konkurenceschopnosti. Rozpočtový schodek překročil v roce 2013 cíl a vysoký veřejný dluh se dále zvýšil, což dále omezuje manévrovací prostor fiskální politiky. Inflace zůstala nízká, což umožnilo pokračovat v uvolňování měnové politiky, leč neodrazilo se to na růstu úvěrů kvůli vysoké úrovni nesplácených úvěrů u komerčních bank. Nezaměstnanost je vysoká a stínová ekonomika je i nadále rozšířená.

Albánie by měla pokračovat v úsilí o fiskální konsolidaci s cílem snížit veřejný dluh a zároveň zachovat prostor pro prorůstové výdaje. Reformu potřebuje odvětví energetiky, stejně tak jako důchodový systém a daňová správa, aby se snížila rizika, která tyto oblasti představují pro veřejné finance. Bankovní úvěry a růst úvěrů je třeba podpořit pokračujícím uhrazením nedoplatků státu vůči společnostem a řešením nesplácených úvěrů. Překážky rozvoje soukromého sektoru by měly být odstraněny zlepšením podnikatelského prostředí, které se vyznačuje nedostatky v oblasti právního státu, slabinami v předpisovém rámci a nejistotou ve vlastnických otázkách. Pro diverzifikaci omezené výrobní základny je třeba především vytvořit podmínky příznivé pro soukromé investice a zejména přímé zahraniční investice. Dále by se mělo zlepšovat vzdělávání a odborná příprava s cílem řešit nesoulad mezi nabízenými a poptávanými dovednostmi na trhu práce a zvýšit zaměstnatelnost.

Dohoda o stabilizaci a přidružení, která vstoupila v platnost v dubnu 2009, byla i nadále prováděna celkem bez problémů. Albánie pokračovala ve sbližování svých právních předpisů s požadavky právních předpisů EU v různých oblastech a zvýšila svou **schopnost převzít závazky vyplývající z členství**. Byl přijat nový národní plán pro evropskou integraci na období 2014–2020. Ve většině oblastí však jen pozvolna dochází ke konkrétnímu zlepšení. Albánie bude muset vynaložit značné úsilí, aby zkvalitnila svou připravenost na provádění *acquis* EU. Je zapotřebí více úsilí k zajištění ochrany práv duševního vlastnictví. Urovnáním sporu mezi vládou a elektrárenskou distribuční společností ČEZ byla připravena půda pro další reformy v odvětví energetiky. Zintenzivnění úsilí v této oblasti, včetně diverzifikace

zdrojů energie a fungování trhu s elektřinou, je životně důležité pro hospodářský rozvoj. Albánie bude muset posílit ochranu životního prostředí a zabývat se zjištěnými nedostatky v oblasti dopravy, bezpečnosti potravin, ochrany spotřebitele a ochrany zdraví. Je třeba posílit správní kapacitu a profesionální úroveň subjektů pověřených prováděním *acquis* a zaručit nezávislost regulačních subjektů. Zásadní význam má i nadále posílení transparentnosti a odpovědnosti, zejména pokud jde o zadávání veřejných zakázek a řízení veřejných financí.

Bosna a Hercegovina

Země znovu dosáhla jen velmi omezeného pokroku v plnění **politických kritérií**. Nebylo dosaženo hmatatelného pokroku při vytváření funkčních a udržitelných institucí. Stejně tak Parlamentní shromáždění Bosny a Hercegoviny učinilo jen velmi malý pokrok v přijímání právních předpisů souvisejících s EU. Silný negativní účinek na práci shromáždění na státní a federální úrovni měly neshody na základě politické a etnické příslušnosti.

Spolupráce s občanskou společností na úrovni státu, konstitutivních entit a kantonů je stále slabá. Jak se projevilo během sociálních protestů počátkem roku 2014, všechny vlády by se měly přednostně zaměřit na řešení sociálně-ekonomických potřeb občanů, zejména na řešení velmi vysoké nezaměstnanosti mladých lidí a na pomoc potřebným lidem, např. po silných záplavách v květnu.

Vzhledem k politickému klimatu bylo dosaženo jen velmi malého pokroku při reformě veřejné správy a zlepšení její schopnosti plnit požadavky v souvislosti s integrací do EU. Roztříštěnost právního a správního rámce na různých úrovních státní správy zůstává vážným problémem, neboť značně ovlivňuje funkčnost systému veřejných služeb. Je třeba vypracovat novou strategii reformy veřejné správy po roce 2014. Potřebné reformy řízení veřejných financí je třeba řešit komplexně.

V oblasti reformy soudnictví došlo jen k malému pokroku. Strukturovaný dialog o soudnictví zůstává důležitou platformou pro dosažení shody o reformách soudnictví a byl dále rozšířen na další otázky související s právním státem. Přednostně by měla proběhnout reforma soudních orgánů na celostátní úrovni. Nedostatek lidských zdrojů na všech úrovních, které by se zabývaly nevyřešenými případy válečných zločinů, byl částečně řešen, avšak jejich udržitelnost je ještě nutné zajistit odpovídajícím plánováním a dostatečnými přídělky zdrojů ze strany příslušných vnitrostátních orgánů. Soudnictví vyžaduje další posílení kárných nástrojů a zpřísnění odpovídajících pravidel pro střet zájmů.

Jen skromného pokroku bylo dosaženo při prosazování reforem na snížení korupce, která stále ovlivňuje celý veřejný sektor a nejvíce akutní zůstává v oblasti poskytování služeb a přístupu k zaměstnání. Rozšířené jsou sítě politického klientelismu, které ovlivňují všechny úrovně státní správy. Vyšetřování a stíhání medializovaných případů je stále nedostatečné a celková míra účinného vyšetřování, stíhání a odsuzování je nízká. Existuje jen málo politické vůle přejít od slov k činům a bojovat proti korupci, včetně vyšetřování a odsouzení obviněných v exponovaných případech. Celkově bylo dosaženo jen omezeného pokroku v boji proti organizované trestné činnosti, jež je i nadále vážným problémem i přes některé úspěšné společné operace v úzké spolupráci se sousedními zeměmi. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti pronikání zločinců do politických, právních a ekonomických systémů.

Právní a institucionální rámec pro dodržování lidských práv je zaveden a hlavní prvky mezinárodních právních předpisů v oblasti lidských práv byly začleněny do právního systému. Znepokojení však vyvolává zvýšený politický a finanční tlak na sdělovací prostředky, hrozby namířené proti novinářům a redaktorům a jejich zastrahování. Je třeba

zvýšit úsilí, aby školy byly více inkluzivní, a řešit přetrvávající existenci „dvou škol pod jednou střechou“ ve federaci. Je třeba zajistit účinné předcházení a vyšetřování případů nenávistných verbálních projevů, násilí a diskriminace vůči lesbám, gayům, bisexuálům, transgender osobám a intersexuálním lidem (LGBTI). I když při řešení potřeb bydlení Romů bylo dosaženo velmi dobrého pokroku, je třeba zvýšit úsilí v oblasti vzdělávání, zdraví a zaměstnání. Pokud jde o uprchlíky a vnitřně vysídlené osoby, je třeba zajistit účinné provádění revidované strategie, zejména jejich sociálně-ekonomických stránek. Bosna a Hercegovina se i nadále aktivně podílí na regionální spolupráci a udržuje dobré sousedské vztahy.

Pokud jde o **ekonomická kritéria**, Bosna a Hercegovina zaznamenala malý pokrok při vytváření fungujícího tržního hospodářství. Na řešení přetrvávajících strukturálních nedostatků by bylo třeba vynaložit značné úsilí s cílem vypořádat se v dlouhodobém horizontu s konkurenčními tlaky a tržními silami v Evropské unii.

Hospodářský růst se mírně obnovil a schodek běžného účtu se snížil v podmínkách přetrvávající vnější nerovnováhy. Oživení je stále křehké v důsledku slabé domácí poptávky a úzké výrobní základny. Předpokládá se, že silné povodně na jaře pravděpodobně ještě více zhorší krátkodobou ekonomickou a fiskální situaci. Bylo vynaloženo úsilí ke zlepšení fiskální koordinace v rámci federace a výběru nepřímých daní.

Bosna a Hercegovina by měla provést další naléhavá opatření k zachování fiskální kázně. Kromě toho je třeba vyvinout úsilí s cílem řešit významnou přítomnost státu v hospodářství a snížit úroveň a zlepšit skladbu a zaměření veřejných výdajů. Kromě toho by se měla vhodně řešit neefektivnost státních podniků. Lepší koordinace mezi konstitutivními entitami a v jejich rámci by významně usnadnila a zlepšila tvorbu hospodářské politiky. Silné nerovnováhy na trhu práce, které se promítají do trvale vysoké nezaměstnanosti, zejména mezi mladými lidmi, jakož i velmi nízký podíl zapojení do trhu práce vyžadují rozhodné kroky k odstranění faktorů, které demotivují od práce, a lepší kvalitu vzdělávání. Na podporu rozvoje soukromého sektoru a přilákání zejména zahraničních investic by se měly řešit nedostatky v právním a podnikatelském prostředí, zejména dlouhé vymáhání smluv, zdlouhavé, nákladné a složité postupy na začátku a na konci podnikání, jakož i zaostalá infrastruktura. V této souvislosti zůstává vážným problémem také stínová ekonomika. Kromě toho je třeba řešit vysokou úroveň nesplácených úvěrů.

Podobně jako vloni měly absence skutečné politické podpory pro agendu EU, absence fungujícího mechanismu koordinace v záležitostech týkajících se EU a vnitřní spory o kompetencích za následek omezený pokrok, pokud jde o **sblížení právních předpisů s právními předpisy a normami EU**. To se týká zejména pohybu osob a pracovních sil, volného pohybu služeb a práva usazování, volného pohybu zboží, ochrany spotřebitele, zaměstnanosti a sociálních politik, vzdělávání, kultury a výzkumu, průmyslu a malých a středních podniků, životního prostředí a klimatu a dopravy. V řadě oblastí brzdí další pokrok absence celostátních strategií.

Skromný pokrok byl zaznamenán v oblasti zemědělství a rozvoje venkova, bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky a rybolovu. Nedostatečný soulad s požadavky EU v této oblasti i nadále brání vývozu výrobků živočišného původu do EU, což je politováníhodná situace, jejíž překonání vyžaduje značné a dobře koordinované úsilí. V oblasti daní Bosna a Hercegovina přijala daňový režim pro malé pivovary, který je v rozporu se závazky vyplývající z prozatímní dohody, jelikož diskriminuje dovoz piva. Nepříliš výrazného pokroku bylo dosaženo v odvětví energetiky kvůli složitosti správní struktury, sporům o kompetence mezi státem a konstitutivními entitami a nedostatku politické vůle. To vedlo mimo jiné k závažnému a trvalému porušování závazků, které zemi vyplývají

ze Smlouvy o Energetickém společenství v oblasti plynu, což je třeba neprodleně řešit. Pokrok lze zaznamenat mimo jiné v oblasti vnitřního trhu po přijetí zákona o zadávání veřejných zakázek, který umožňuje zemi, aby zajistila soulad se směrnicí EU o veřejných zakázkách z roku 2004. Spolupráce mezi statistickými orgány na úrovni konstitutivních entit a státu se zlepšila zejména v souvislosti se sčítáním obyvatel, domů a bytů.

Kosovo

Pokud jde o **politická kritéria**, v minulém roce dominovaly v politické agendě Kosova místní a všeobecné volby a situace po nich. Červnové všeobecné volby byly transparentní a dobře organizované. Volební den proběhl bez vážnějších událostí, voliči odevzdávali hlasy svobodně na celém území Kosova, včetně čtyř obcí na severu. Volby zkonsolidovaly pokrok dosažený v místních volbách koncem roku 2013. V obou případech se volební proces zlepšil. Volebních podvodů bylo méně než ve volbách v roce 2010 a byly účinně řešeny. Značný počet případů z roku 2010 stále ještě projednávají soudy. Kosovo se ještě nezabývalo doporučeními volebních pozorovatelských misí a odborníků. Patří mezi ně i doporučení přijmout komplexní úpravu volebního zákona a zlepšit přesnost seznamů voličů. Volební reforma musí zajistit, aby právní rámec pro volby odrážel osvědčené postupy v EU. V tomto ohledu může pomoci nedávné členství Kosova v Benátské komisi.

Neschopnost vytvořit nový zákonodárný orgán pokojně a včas je krokem zpět. Nová vláda a parlament budou muset dát nové impulsy kosovskému programu reform. Oba orgány se musí opřít o stávající politický konsensus v otázce integrace Kosova do Evropy. Kosovská vláda prokázala schopnost koordinovat svou agendu začleňování do EU, zejména s ohledem na jednání o dohodě o stabilizaci a přidružení. Na základě odborných znalostí z různých rezortů a orgánů napřeli kosovští vyjednavatelé značné úsilí o přezkum navrhovaného znění a analýzu jeho možných dopadů. Znamená to, že dobře pochopili dopady přijatých závazků.

Pro realizaci a plnění závazků z budoucí dohody o stabilizaci a přidružení se musí výkonná a zákonodárná moc Kosova zaměřit na provádění právních předpisů a politik. Legislativní a politické plány musí realisticky odrážet potřebné zdroje. Nové volební období poskytuje vhodnou příležitost, jak zlepšit dohled nad výkonnou mocí a legislativní proces. Je třeba posílit kontrolní úlohu parlamentu nad nezávislými institucemi a regulačními orgány. Je třeba podpořit nezávislost těchto orgánů a bezodkladně přistoupit ke jmenování osob do těchto orgánů na základě spravedlivého a odpolitizovaného výběrového řízení s pomocí objektivních kritérií.

Pokračovala dobrá spolupráce s misí EU na podporu právního státu (EULEX). Kosovské orgány přijaly významný politický závazek prodloužit mandát mise a souhlasily se zřízením zvláštního soudu, který bude rozhodovat o zjištěních zvláštního vyšetřovacího útvaru. K završení tohoto procesu musí Kosovo přijmout nezbytné legislativní změny včetně úprav své ústavy. Soudní orgány se dobře vypořádaly se strukturálními problémy, jako je komplexní reforma soudnictví přijatá v roce 2013 a přenos některých funkcí mise EULEX na místní orgány. Tomuto procesu byl nadále nápomocen strukturovaný dialog o otázkách právního státu. Problémem nadále zůstává počet nevyřešených případů a zajištění nestranného a nezávislého soudnictví. Je třeba, aby kosovské soudní orgány aktivně posuzovaly obvinění na základě přípustných důkazů a vynášely náležitě odůvodněná a včasná rozhodnutí, bez ohledu na převažující veřejné nebo politické mínění.

Co se týče boje proti korupci a organizované trestné činnosti, počet vyšetřování drogové trestné činnosti se zvýšil a bylo zlikvidováno několik skupin, které obchodovaly s lidmi. Avšak vzhledem k nízkému počtu případů, kdy byli pachatelé skutečně odsouzeni a drogy

zabaveny, se Kosovo nachází teprve v počáteční fázi svého boje proti organizované trestné činnosti a korupci. Donucovací orgány váhají se zahajováním finančních vyšetřování a nízký zůstává počet případů soudem nařízeného zmrazení a konfiskace majetku, které policie vykonala. Zastrasování svědků stále představuje závažný problém. Nová vláda a parlament musí projevit nulovou toleranci vůči korupci a organizované trestné činnosti a dát najevo jasnou politickou vůli vést účinný boj proti korupci a organizované trestné činnosti. Kosovští politici musí prokázat, že jsou připraveni přijmout výsledky nezávislých soudních procesů. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti pronikání zločinců do politických, právních a ekonomických systémů.

Provádění této strategie (2010–2013) a akčního plánu (2012–2014) reformy veřejné správy bylo pro Kosovo velkou výzvou, ale dosáhlo jen velmi omezených výsledků. Kosovo se musí opřít o vážné politické odhodlání a zavést realistický strategický rámec pro tvorbu politiky, plánování legislativy a praktické provádění reform. Prioritou je dokončení legislativního rámce pro státní službu, zajištění její depolitizace a vyhodnocení výkonnosti státního aparátu. Kosovo rovněž potřebuje přijmout zákon o všeobecném správním řízení, který je zásadní pro vytvoření prostředí příznivého pro podnikání. I když byla zavedena některá pravidla a nařízení týkající se správy veřejných financí, Kosovo by mělo zajistit ucelenější přístup k reformám v této oblasti. Kosovo musí zajistit jejich provádění a zlepšit opatření navazující na zprávy generálního auditora.

Lidská a základní práva jsou v Kosovu nadále široce zaručena zákonem. Nezávislá komise pro sdělovací prostředky je znovu funkční. Pachatelé násilí vůči časopisu Kosovo 2.0 obdrželi podmíněné tresty. Pokračují a vážné znepokojení vyvolávají hrozby a útoky na lesbické, gayské, bisexuální, transgenderové a intersexuální aktivisty a na novináře. Je třeba vytvořit podmínky pro svobodu projevu a sdělovacích prostředků. Vlastnická práva musí být účinně vymahatelná, včetně přístupu žen k dědictví nemovitostí. Kosovo dosud nezracionalizovalo svůj systém institucí, které se zabývají ochranou lidských práv. Příslušné kompetence nejsou dostatečně jasné, což ztěžuje provádění právních předpisů a monitorování.

Některým vnitřně vysídleným romským rodinám, které žily v táboře v Černé Hoře, byla přidělena půda. Hlavní budova v romském táboře Leposaviq/Leposavić byla uzavřena. Rada pro provádění a monitorování přispěla k lepší ochraně kulturního a náboženského dědictví. Kosovo však musí ještě zvýšit své úsilí o zajištění provádění právních předpisů a politických rámců, včetně akčního plánu pro integraci Romů, Aškalů a egyptské komunity. Důkladně a rychle musí být vyšetřeny a stíhány bezpečnostní incidenty a zločiny namířené proti osobám patřícím k menšinám a jejich majetku. Je třeba provést zákony o historickém centru města Prizren a o obci Velika Hoča/Hočë e Madhe. Zákon o obci Velika Hoča/Hočë e Madhe má zvláštní význam, protože v jeho provádění nedošlo k žádnému pokroku navzdory obecnímu rozhodnutí z února 2013 o tom, že se má pokračovat, a navzdory správním pokynům ministerstva životního prostředí a územního plánování. K zamezení nepovolených staveb a demolice kulturních památek jsou nutná rozhodná opatření.

Co se týče regionální spolupráce, Kosovo učinilo další pokrok a uzavřelo několik dalších dvoustranných dohod o spolupráci se sousedními zeměmi.

Pokud jde o **narovnání vztahů se Srbskem**, Kosovo se i nadále účastní dialogu a celkově je odhodláno provádět První dohodu o zásadách pro narovnání vztahů z dubna 2013 a další dohody, kterých bylo dosaženo v rámci dialogu. Výsledkem je řada nevratných změn v této oblasti, včetně místních a parlamentních voleb, které se konaly v Kosovu poprvé, a výrazného pokroku v rozpuštění srbských policejních a soudních struktur. Bylo schváleno trvalé řešení pro začlenění Kosova do procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP). Ačkoli po

vyhlášení předčasných voleb v Kosovu nedošlo k žádnému setkání na vysoké úrovni, pokračovaly práce na úrovni odborníků, které povedou k pokroku v oblasti výběru cel, integrované správy hranic, energetiky a telekomunikací.

Pokrok v realizaci dialogu se však celkově zpomalil. Předčasné volby se konaly jak v Srbsku, tak i v Kosovu. Je důležité, aby se obnovil dialog na vysoké úrovni. Rovněž je důležité, aby obě strany i nadále plnily v dobré víře všechny stávající dohody. Další pokrok by měl postupně vést ke komplexnímu narovnání vztahů mezi Srbskem a Kosovem v podobě dohody právně závazné do skončení jednání Srbska o přistoupení a s vyhlídkou na to, že Srbsko i Kosovo budou moci plně uplatňovat svá práva a plnit své povinnosti.

Pokud jde o **ekonomická kritéria**, Kosovo dosáhlo jen omezeného pokroku na cestě k fungujícímu tržnímu hospodářství. Je potřeba vynaložit značné úsilí na řešení strukturálních nedostatků s cílem vypořádat se v dlouhodobém horizontu s konkurenčními tlaky a tržními silami v Evropské unii.

Hospodářský růst zůstal kladný ve výši 3,4 %, ale nepřinesl žádné zlepšení situace na trhu práce. Vysoké vnější nerovnováhy přetrvávají navzdory určitému snížení schodku obchodní bilance. Makroekonomická stabilita byla z velké části zachována navzdory značnému předvolebnímu jednorázovému růstu běžných výdajů, zejména na mzdy a důchody. Takový postup zhoršuje transparentnost, předvídatelnost a důvěryhodnost fiskální politiky, komplikuje fiskální plánování a ve skladbě výdajů více vynikají méně prorůstové výdaje.

Zásadní význam má posílení fiskálního plánování a účinné provádění rozpočtových pravidel. Kromě toho rozhodnutí o velkých infrastrukturních projektech, například v odvětví dopravy, by měla vycházet z řádného vyhodnocení nákladů a přínosů, aby se maximalizovaly hospodářské přínosy. Vzhledem k tomu, že stále trvá velmi vysoká nezaměstnanost, mělo by se vyvinout úsilí o zlepšení podnikatelského prostředí a tím způsobem usnadnit rozvoj soukromého sektoru. Za tímto účelem je třeba svižně řešit překážky vyplývající ze slabé správní kapacity, obtížného přístupu k finančním prostředkům a zdlouhavého a složitého privatizačního řízení. Kosovo musí zajistit řádně fungující právní a soudní systém, posílit vymáhání plnění smluv a účinně snížit prodlevy u soudů. Je třeba zkvalitnit ekonomické statistiky.

Pokud jde o **sblížení právních předpisů s právními předpisy a normami EU**, kosovské orgány prokázaly svou schopnost realizovat politické priority, jako jsou jednání o dohodě o stabilizaci a přidružení, dialog o uvolnění vízového režimu a dialog se Srbskem. Byl to výsledek silného politického odhodlání. Výsledky dosažené v jiných prioritních oblastech reform byly více nerovnoměrné. Základní právní rámec umožňující pohyb kapitálu zůstává v platnosti, ale překážky pro nákup nemovitostí cizinci přetrvávají. Co se týče hospodářské soutěže, výsledky Kosova jsou omezené, což je důsledek velmi slabého dohledu nad protisoutěžními postupy a státní podporou. Kosovo musí zajistit, aby orgány pro hospodářskou soutěž pracovaly účinně a nezávisle. Zákon o veřejných zakázkách byl pozměněn s cílem zavést preference pro místní výrobce. Tyto preference budou muset být odstraněny do pěti let od vstupu v platnost dohody o stabilizaci a přidružení.

Došlo k trvalému zlepšení v kosovských dodávkách energie, takže nyní se výpadky proudu objevují jen zřídka. Křehkost energetického systému podtrhl výbuch v tepelné elektrárně Kosovo A. Kosovo se musí aktivněji připravit na vyřazení této elektrárny z provozu. Přes omezené zdroje bylo dosaženo velkého pokroku v zemědělství a bezpečnosti potravin. Je třeba urychleně dokončit převod inspektorů do ústřední agentury. Má to zásadní význam pro vymáhání potravinových a veterinárních norem, které jsou důležité pro obchod ve

smyslu dohody o stabilizaci a přidružení. Nedostatek zájmu o životní prostředí se stal závažným problémem pro veřejné zdraví a kvalitu života v Kosovu.

Turecko

Pokud jde o **politická kritéria**, uplynulý rok byl opět charakterizován ostrými rozdíly.

Na jedné straně pokračovalo provádění reforem schválených v předchozích letech. Bylo přijato a provedeno několik opatření v rámci 3. a 4. balíčku reformy soudnictví, stejně jako opatření oznámená v demokratizačním balíčku ze září 2013. Tato opatření mimo jiné snížila práh pro rozpočtovou podporu politickým stranám, umožnila provádění politické činnosti v netureckých jazycích a dialektech a umožnila soukromé vzdělávání v netureckých jazycích a dialektech. Přijetí v březnu akčního plánu pro zabránění porušování Evropské úmluvy o lidských právech znamenalo významný krok zaměřený na sladění tureckého právního rámce a praxe s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Ústavní soud nadále uplatňoval individuální postup pro podávání žádostí. Bylo zapotřebí četných důležitých rozhodnutí, aby byla posílena ochrana základních práv v zemi a aby se prokázala odolnost ústavního systému země.

V červnu přijal turecký parlament zákon k „zajištění pevnějšího právního základu pro proces urovnání“, jehož záměrem je řešení kurdské otázky. Zákon byl přijat s širokou podporou politických stran. Zahrnuje opatření k odstranění terorismu, posiluje sociální začleňování, reintegruje osoby, které vystoupí z Kurdské strany pracujících (PKK) a složí zbraně, a připravuje veřejné mínění na návrat bývalých bojovníků. Zákon posiluje základ pro urovnání a pozitivně přispívá ke stabilitě a ochraně lidských práv v Turecku.

V září předložilo Ministerstvo pro záležitosti EU „Strategii vůči Evropské unii“ s cílem oživit proces přistoupení Turecka. Tato strategie spočívá na třech pilířích: politické reformy; sociálně-ekonomická transformace v procesu přistoupení; komunikační strategie. Očekává se, že budou následovat akční plány s konkrétními opatřeními a harmonogramem.

Na druhé straně vyvolala reakce vlády na obvinění z korupce mířící na vysoce postavené osobnosti, včetně členů vlády a jejich rodin, vážné obavy o nezávislost soudnictví a právní stát. Tato reakce se týkala zejména novely zákona o Nejvyšší radě soudců a státních zástupců a následných četných přeřazení a propuštění soudců a státních zástupců, jakož i převelení, propuštění, či dokonce zadržování velkého počtu policistů. Vyvolalo to obavy, pokud jde o operativní způsobilost soudnictví a policie, a vážně to zpochybnilo jejich schopnost vyšetřovat obvinění z korupce nediskriminačním, transparentním a nestranným způsobem. Ústavní soud prohlásil řadu ustanovení zákona o Nejvyšší radě soudců a státních zástupců za protiústavní, načež parlament změnil tento právní předpis a vrátil do něj předchozí ustanovení.

Tento vývoj vedl také k ostřejší polarizaci politického spektra. Několik právních předpisů navržených vládou většinou, z nichž některé se týkaly základních otázek turecké demokracie, bylo přijato bez řádné parlamentní rozpravy či odpovídající konzultace se zúčastněnými stranami a občanskou společností. Celkový rozhodovací proces na národní i místní úrovni by měl zahrnovat strukturovanější a systematictější konzultace s občanskou společností. Je nezbytné provést reformu stávajícího právního prostředí tak, aby bylo obecně více příznivé k rozvoji organizací občanské společnosti obecně.

Pokud jde o svobodu projevu, pokračovala široká veřejná diskuse o tématech, jež byla dříve považována za citlivá, mimo jiné o kurdské a arménské otázce. Řada ustanovení tureckého právního rámce a jejich interpretace zástupci justice však nadále omezují svobodu projevu,

včetně svobody sdělovacích prostředků. Novela zákona o internetu omezila svobodu projevu na internetu. Plošný zákaz serverů YouTube a Twitter vyvolal vážné znepokojení. Ústavní soud následně prohlásil tyto zákazy za protiústavní. Státní představitelé nadále vydávali prohlášení, která měla na sdělovací prostředky zastrašující účinek. Spolu s vlastnickou strukturou sektoru tureckých sdělovacích prostředků to vedlo k širokému uplatňování autocenzury v tisku, jakož i k rezignacím a propouštění novinářů.

Turecké právní předpisy týkající se práva na shromažďování, které se více zaměřují na oprávněnost než na pokojný charakter demonstrace, a jejich uplatňování ze strany donucovacích orgánů musí být uvedeny do souladu s evropskými normami. Je třeba přijmout právní předpis týkající se zřízení komise pro sledování dodržování právních předpisů jako nezávislého orgánu dohledu nad nezákonným postupem policie.

Nejasná definice členství v ozbrojené organizaci v trestněprávních předpisech je i nadále zdrojem velkého počtu zatčení a stíhání. Je třeba přijmout právní rámec pro otázky víry a odmítnutí výkonu vojenské služby z důvodu svědomí, který by byl v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech, . Je potřeba vynaložit značné úsilí s cílem účinně zaručit práva žen, dětí, leseb, gayů, bisexuálů, transgender osob a intersexuálních lidí (LGBTI). Domácí násilí, příležitostné vraždy ze cti a otázka předčasných a vynucených sňatků vzbuzují i nadále vážné obavy. Turecko musí zajistit plné dodržování všech vlastnických práv, včetně práv nemuslimských náboženských obcí.

Tyto nedostatky je třeba řešit a orgány musí zvýšit úsilí na ochranu ostatních základních práv a svobod, aby všichni občané mohli svá práva vykonávat bez překážek.

Podpis readmisní dohody mezi EU a Tureckem dne 16. prosince 2013 souběžně se zahájením dialogu o uvolnění vízového režimu vnesly do vztahů mezi EU a Tureckem nový impuls. Readmisní dohoda vstoupila v platnost dnem 1. října 2014 a první zpráva o pokroku Turecka v rámci plánu uvolnění vízového režimu bude zveřejněna 20. října 2014. Je důležité, aby tyto dva procesy pokročily. Zásadní význam má úplné a účinné provádění ve vztahu ke všem členským státům.

Co se týče boje proti organizované trestné činnosti, Turecko zlepšilo svůj program pro boj proti financování terorismu, upevnilo síť útvarů na ochranu svědků a reorganizovalo odpovědnosti v boji proti obchodu s lidmi. Došlo ovšem k početným přesunům policistů, což vzbudilo obavy z jejich dopadu na operační schopnosti klíčových policejních útvarů zapojených do boje proti organizované trestné činnosti. Boj proti organizované trestné činnosti a korupci má zásadní význam pro boj proti ovlivňování politických, právních a ekonomických systémů zločineckými skupinami.

V oblasti zahraniční politiky hraje Turecko i nadále významnou úlohu ve svém širším sousedství. Sehrálo velmi důležitou úlohu v Sýrii, důrazně a opakovaně odsuzuje násilí páchané syrským režimem na civilním obyvatelstvu, podporuje vznik jednotnější opozice a poskytuje životně důležitou humanitární pomoc více než 1 milionů Syřanů, kteří uprchli ze své země. Rovněž dále poskytovalo praktickou podporu při rozhovorech E3 + 3 s Íránem. Přijetím konečných investičních rozhodnutí pro realizaci tří projektů pro přepravu plynu v jižním koridoru byly položeny pevné základy pro větší evropskou energetickou bezpečnost. Pravidelný politický dialog mezi EU a Tureckem pokračoval a týkal se jak mezinárodních otázek společného zájmu, například Blízkého východu a Střední Asie, tak i globálních otázek, jako je boj proti terorismu, zahraniční bojovníci a nešíření zbraní hromadného ničení. Turecko pokračovalo ve své politice angažovanosti na západním Balkáně, mimo jiné prostřednictvím aktivní účasti v procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě a účasti ve vojenských

a policejních misích a misích na podporu právního státu vedených EU. S ohledem na vážné problémy vznikající v zemích bezprostředně sousedících s Tureckem by měl dále posílit dialog s EU a mělo by se zlepšit sblížení s postoji EU.

Turecko podpořilo obnovení plnohodnotných jednání o urovnání konfliktu mezi představiteli obou společenství na Kypru pod záštitou generálního tajemníka OSN. Turecko a Řecko podpořily vzájemné návštěvy dvou hlavních vyjednávačů v Ankaře a Aténách v souvislosti s probíhajícími jednáními.

Turecko však nadále vydávalo prohlášení, jež zpochybňovala právo Kyperské republiky využívat zdroje uhlovodíku ve výlučné ekonomické zóně Kypru ku prospěchu všech Kypřanů. Očekává se, že Turecko bude aktivně podporovat jednání, jejichž cílem je dosažení spravedlivého, úplného a proveditelného urovnání kyperského problému v rámci OSN, a to v souladu s příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a v souladu se zásadami, na nichž je EU založena. I nadále má zásadní význam odhodlání Turecka konkrétním způsobem přispět k takovému komplexnímu urovnání. I přes opakované výzvy Rady a Komise Turecko dosud nesplnilo svůj závazek zajistit úplné a nediskriminační provedení dodatkového protokolu k dohodě o přidružení a neodstranilo ani všechna omezení volného pohybu zboží, včetně omezení týkajících se přímého dopravního spojení s Kyprem. Nedošlo k žádnému pokroku při normalizaci dvoustranných vztahů s Kyperskou republikou.

Turecko se musí jednoznačně zavázat k dobrým sousedským vztahům a k mírovému urovnávání sporů v souladu s Chartou Organizace spojených národů s tím, že se v případě potřeby obrátí se na Mezinárodní soudní dvůr. V této souvislosti vyjádřila EU opět vážné znepokojení a vyzvala Turecko, aby se vyvarovalo jakýchkoli hrozeb nebo opatření namířených proti členskému státu nebo zdrojů neshod či jednání, jež by mohly poškodit dobré sousedské vztahy a nepříznivě ovlivnit mírové urovnání sporů.

EU uvítala skutečnost, že pokračují iniciativy v oblasti spolupráce mezi Řeckem a Tureckem zaměřené na zlepšení bilaterálních vztahů. Konalo se zatím poslední, 58. kolo informativních rozhovorů o vymezení kontinentálního šelfu. Řecko a Kypr podaly formální stížnosti na opakované a početnější narušování svých teritoriálních vod a vzdušného prostoru Tureckem, mimo jiné přelety nad řeckými ostrovy.

Pokud jde o **ekonomická kritéria**, Turecko je považováno za fungující tržní hospodářství. Mělo by být schopno vypořádat se ve střednědobém horizontu s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie za předpokladu, že urychlí provádění komplexních strukturálních reforem.

Po zpomalení v roce 2012 se produkce a zaměstnanost mírným tempem zvyšovala. Nicméně nezaměstnanost vzrostla v důsledku rychle rostoucí pracovní síly. Schodek běžného účtu se v roce 2014 poněkud snížil, leč zůstal vysoký. Kvůli závislosti na trvalém přílivu kapitálu je Turecko citlivé na změny v pocíťování globálních rizik, což má za následek velké kolísání směnných kurzů.

Ačkoli rozpočtový schodek a veřejný dluh zůstal na mírné úrovni, pokračující překračování rozpočtu na straně výdajů vyžaduje posílení fiskálního rámce. Fiskální politika by měla napomoci zvýšení celkových národních úspor vzhledem k nutnosti snížit vnější schodek. Vzhledem k tomu, že inflace má tendenci růst a stále více se odchylovat od cílené hodnoty centrální banky, je třeba provádět restriktivní měnovou politiku s jasným zaměřením na cenovou stabilitu. I přes určitý pokrok týkající se privatizace a liberalizace trhu s elektřinou, je nezbytné urychlit v širokém měřítku strukturální reformy a tak zlepšit fungování trhů se zbožím, službami a trhu práce. Tyto reformy by měly zahrnovat další zlepšení soudního

systemu a správní kapacity, lepší transparentnost státní podpory a otevřený, spravedlivý a konkurenční systém zadávání veřejných zakázek.

Pokud jde o **schopnost převzít závazky vyplývající z členství**, pokračovalo Turecko ve sbližování s *acquis*. V roce 2013 byla otevřena další kapitola jednání (22 – regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů). Značného pokroku bylo dosaženo v oblasti transevropských sítí. Turecko podniklo také důležité kroky v klíčových oblastech kapitoly 24, zejména pokud jde o migrační a azylovou politiku, a to i přes značnou zátěž představovanou nepřetržitou uprchlickou krizí. Bylo dosaženo pokroku v oblasti energetiky, zejména v oblasti zabezpečení dodávek energie a vnitřního trhu s elektřinou, práva obchodních společností, politiky podnikání a průmyslové politiky, statistiky, vědy a výzkumu, volného pohybu kapitálu, v boji proti praní peněz a financování terorismu a v provádění předvstupního programu rozvoje venkova.

Celkově Turecko pokročilo v sbližování svých právních předpisů s *acquis* v několika kapitolách, včetně volného pohybu zboží, práva obchodních společností, práva duševního vlastnictví, finančních služeb, energetiky, hospodářské a měnové politiky, statistiky, podnikové a průmyslové politiky, transevropských sítí, vědy a výzkumu, celní unie a vnějších vztahů.

Ve všech oblastech je třeba věnovat větší pozornost vymáhání právních předpisů. Mělo by pokračovat všestranné úsilí v oblasti svobody, bezpečnosti a práva, bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky, životního prostředí a změny klimatu. Je nutné dosáhnout dalšího výrazného pokroku v oblasti soudnictví a základních práv, sociální politiky a zaměstnanosti, zejména v oblasti pracovního práva a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Je třeba dále pokračovat ve sbližování právních předpisů, zejména v oblasti veřejných zakázek, politiky hospodářské soutěže, zejména státních podpor, informační společnosti a sdělovacích prostředků.